

บทที่ 4

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดของผู้ขาย กรณีบุคคลภายนอกมีสิทธิในสินค้าตามกฎหมายอังกฤษ

1 ประวัติความเป็นมา

ในแต่เดิมนั้นอังกฤษได้ถือหลัก caveat emptor กล่าวคือ เป็นหน้าที่ของผู้ขายในการต้องให้ผู้ซื้อได้ตรวจสอบสินค้าก่อนที่จะทำการตกลงสัญญาซื้อขาย เพื่อให้เกิดความแน่นอนว่าสินค้าที่ซื้อไปนั้นปลอดจากความบกพร่องใด ๆ เพื่อเป็นการปกป้องผู้ซื้อจากความเสียหายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสินค้านั้น ๆ นอกจากนี้ หลักนี้ยังเป็นการกำหนดโดยปริยายว่าหลังจากที่ได้ตรวจสอบสินค้าแล้วผู้ซื้อจะเป็นผู้แบกรับความเสี่ยงใด ๆ ที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้ทำสัญญาซื้อขาย ทั้งนี้ยังมีการอธิบายว่าผู้ซื้อจะต้องระลึกว่าตนไม่มีสิทธิที่จะละเลยข้อเท็จจริงว่าสิ่งที่ตนซื้อมานั้นเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ขายและผู้ซื้อที่ไม่ได้ตรวจสอบสิทธิของผู้ขายจะเป็นการกระทำโดยรับความเสี่ยงเอง¹

สำหรับแนวคิด caveat emptor ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในสินค้านั้น ปรากฏในคดี *Morley v. Attenborough*² ที่ว่า “ผู้รับจำนำไม่มีหน้าที่ในการไต่ถามกรรมสิทธิ์ที่ปลอดจากสิทธิอื่น ๆ ในการขายทรัพย์สินที่วางไว้เป็นประกัน Parke B. เห็นว่า ผู้ขายทรัพย์สินที่ไม่ใช่ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง มีหน้าที่ในการไต่ถามกรรมสิทธิ์ที่ปลอดจากสิทธิอื่น แต่ผู้ขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่งจะมีหน้าที่ดังกล่าวเฉพาะใน 2 กรณีคือ เมื่อประเพณีทางการค้ากำหนดไว้ให้เป็นเช่นนั้น หรือ เมื่อสามารถอนุมานได้จากธรรมชาติทางธุรกิจของผู้ขาย” ซึ่งจากคำพิพากษานี้ จะเห็นได้ว่าจะไม่มีหน้าที่โดยทั่วไปของผู้ขายที่เกี่ยวกับสิทธิในสินค้าในการขายทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง

---

¹ Mohd. Ma'sum Billah, “CAVEAT EMPTOR VERSUS KHXYAR AL-'AXB: A DICHOTOMY,” *Arab Law Quarterly*, Vol. 13, No. 3. (1998)

<<http://links.jstor.org/sici?sici=0268-0556%281998%2913%3A3%3C278%3ACEVKAA%3E2.0.CO%3B2-E>>, 14 March 2008.

² (1849) 3 Ex 500.

แต่ต่อมา จากทางปฏิบัติทางการค้า มีการถือว่าผู้ขายจะต้องมีคำรับรองโดยปริยาย ต่อผู้ซื้อว่าผู้ซื้อจะได้รับสิทธิโดยสมบูรณ์ในการเก็บรักษาสินค้าที่ซื้อขาย ซึ่งต่อมาได้รับการรับรอง ใน Sale of Goods act 1893 และ Sale of Goods Act 1979(SOGA 1979)³

2 ข้อตกลงโดยปริยายตามกฎหมายอังกฤษ

โดยปกติในการทำสัญญาตามกฎหมายอังกฤษ เมื่อคู่สัญญาได้ตกลงทำสัญญาระหว่างกัน ก็จะมีสิทธิและหน้าที่ระหว่างกันตามข้อตกลงที่กำหนดในสัญญานั้นโดยข้อตกลงดังกล่าวอาจทำในรูปลายลักษณ์อักษร โดยการกระทำ หรือโดยวาจาก็ได้ ซึ่งข้อตกลงเช่นนี้จะเรียกว่า “ข้อตกลงโดยชัดแจ้ง”⁴ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าคู่สัญญาจะมีสิทธิหรือหน้าที่เฉพาะที่กำหนดชัดแจ้งในสัญญาเท่านั้น กฎหมายอังกฤษได้กำหนดให้คู่สัญญาต้องมีสิทธิหรือหน้าที่นอกเหนือจากที่กำหนดกันไว้อย่างชัดแจ้งด้วย โดยถือว่าเป็น “ข้อตกลงโดยปริยาย” ของคู่สัญญา

ข้อตกลงโดยปริยายระหว่างคู่สัญญา เป็นความผูกพันระหว่างคู่สัญญาที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากข้อตกลงกันโดยชัดแจ้งระหว่างคู่สัญญา ทั้งนี้ ประเภทของข้อตกลงโดยปริยาย หากพิจารณาจากการเกิดขึ้นของข้อตกลงโดยปริยายแล้ว สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ข้อตกลงโดยปริยายที่เกิดขึ้นโดยพระราชบัญญัติ
2. ข้อตกลงโดยปริยายที่เกิดขึ้นโดยศาล
3. ข้อตกลงโดยปริยายที่เกิดขึ้นโดยจารีตประเพณี
4. ข้อตกลงโดยปริยายที่เกิดขึ้นโดยทางปฏิบัติทางการค้า

2.1 ข้อตกลงโดยปริยายที่เกิดขึ้นโดยพระราชบัญญัติ

รัฐสภาของอังกฤษได้บัญญัติกฎหมายซึ่งกำหนดให้มีข้อตกลงโดยปริยายในสัญญาหลายประเภท โดยสาเหตุที่รัฐสภาของอังกฤษได้มีการบัญญัติให้มีข้อตกลงโดยปริยายนั้น

---

³Ellinger, Eliahu Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J., Benjamin's sale of goods, 6th edition (London:Sweet & Maxwell, 2002), p.159.

⁴ Euan McKendrick, Contract Law : Text, Cases, and Materials, 2nd edition (Oxford : Oxford University Press, 2005), p. 370.

อาจเกิดได้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสันนิษฐานถึงเจตนาของคู่สัญญาการทำสัญญาลักษณะเช่นนั้น เพื่อลดความไม่แน่นอนโดยกำหนดหลักเกณฑ์ที่คู่สัญญาสามารถตกลงที่จะไม่ใช้ได้หากไม่เห็นว่าจะข้อกำหนดที่กำหนดโดยรัฐสภานั้นเหมาะสม หรือเพื่อปกป้องคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในนิติกรรมที่อีกฝ่ายหนึ่งมีอำนาจต่อรองมากกว่า⁵

SOGA 1979 ได้มีการกำหนดข้อตกลงโดยปริยายไว้หลายประการ เช่น

มาตรา 13

“(1) เมื่อมีสัญญาซื้อขายสินค้าตามคำพรรณนา จะมีข้อตกลงว่าสินค้าจะต้องเป็นไปตามคำพรรณนานั้น...”⁶

มาตรา 14

“(1) ยกเว้นกรณีที่มีการกำหนดไว้ภายใต้มาตรานี้และมาตรา 15 และกฎหมายอื่น จะไม่มีข้อตกลงโดยปริยายเกี่ยวกับคุณภาพหรือความเหมาะสมของสินค้าที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ถูกส่งมอบภายใต้สัญญาซื้อขาย

(2) หากผู้ขายขายสินค้าในทางการธุรกิจ จะมีข้อตกลงโดยปริยายว่าสินค้าที่ถูกส่งมอบภายใต้สัญญาจะต้องมีคุณภาพที่น่าพึงพอใจ...”⁷

มาตรา 15

“(1) สัญญาซื้อขายจะเป็นสัญญาซื้อขายตามตัวอย่างหากมีข้อตกลงโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายว่าให้มีผลเช่นนั้น

(2) ในกรณีที่เป็นสัญญาซื้อขายสินค้าตามตัวอย่าง จะมีข้อตกลงโดยปริยาย

a. ว่าสินค้านั้นจะมีคุณภาพเป็นไปตามตัวอย่าง...

---

⁵ *Ibid.* p. 371.

⁶ Article 13 of SOGA 1979 provides:

(1) Where there is a contract for the sale of goods by description, there is an implied that the goods will correspond with the description...

⁷ Article 14 of SOGA 1979 provides:

“(1) Except as provided by this section and section 15 below and subject to any other enactment, there is no implied about the quality or fitness for any particular purpose of goods supplied under a contract of sale.

(2) Where the seller sells goods in the course of a business, there is an implied term that the goods supplied under the contract are of satisfactory quality...”

c. สินค้านั้นจะปลอดความชำรุดบกพร่อง ซึ่งไม่สามารถทำให้ปรากฏในการตรวจสอบตัวอย่างอย่างสมควร”⁸

2.2 ข้อตกลงโดยปริยายที่เกิดขึ้นโดยศาล

ข้อตกลงโดยปริยายสามารถถูกกำหนดได้โดยศาลเช่นกัน โดยศาลจะกำหนดข้อตกลงโดยปริยายใน 2 ลักษณะคือ ข้อตกลงโดยปริยายในข้อเท็จจริง และข้อตกลงโดยปริยายในข้อกฎหมาย

2.2.1 ข้อตกลงโดยปริยายในข้อเท็จจริง

ข้อตกลงโดยปริยายในข้อเท็จจริงที่กำหนดโดยศาล คือ ข้อตกลงที่ไม่ได้มีอยู่ในสัญญาอย่างชัดแจ้ง แต่ข้อตกลงดังกล่าวถูกสันนิษฐานว่าคู่สัญญามีเจตนาจะตกลงในเรื่องนั้น ๆ ด้วย ถ้าหากคู่สัญญาได้คำนึงถึงประเด็นดังกล่าว⁹

การที่ศาลจะกำหนดข้อตกลงโดยปริยายในข้อเท็จจริงนั้น ศาลจะอาศัยหลักเกณฑ์ 2 ประการในการพิจารณาคือ การพิจารณามุมมองของบุคคลภายนอก และความจำเป็นในการทำธุรกิจ

(ก) การพิจารณาจากมุมมองของบุคคลภายนอก

MacKinnon LJ. ได้อธิบายถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาโดยอาศัยการพิจารณาจากมุมมองของบุคคลภายนอกไว้ใน *Shirlaw v. Southern Foundries(Ltd.)*¹⁰ ที่ว่า “ข้าพเจ้าระลึกว่า สิทธิหรือหน้าที่ของศาลในการค้นหาความมีอยู่ของข้อตกลงโดยปริยายข้อหนึ่งในหลายข้อ

⁸ Article 15 of SOGA 1979 provides:

(1) A contract of sale is a contract for sale by sample where there is an express or implied term to that effect in the contract.

(2) In the case of a contract for sale by sample there is an implied

(a) that the bulk will correspond with the sample in quality;

(c) that the goods will be free from any defect, which would not be apparent on reasonable examination of the sample...

⁹ Catherine Elliott and Frances Quinn, *Contract Law*, 5th edition (Great Britain : Pearson Education Limited, 2005), p. 108.

¹⁰ [1912] 1 KB 574.

ในสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นสิ่งที่ต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และบ่อยครั้งที่ศาลจะต้องทำบนฐานของข้อเท็จจริงที่ไม่แน่นอน ในบ่อยครั้งการเข้าสู่ความไม่แน่นอนนั้นจะถูกย้อนกลับไปยังข้อความของคำพิพากษาของ Bowen LJ. ใน *The Moorcock*¹¹ ข้อความเหล่านั้น เกิดจากการตัดสินที่ไม่ได้เตรียมการก่อนซึ่งมีเหตุผลและชัดเจนเท่าที่ความสามารถในการอธิบายของผู้พิพากษานั้น แต่ข้าพเจ้าจินตนาการว่า เขาจะต้องค่อนข้างประหลาดใจ ถ้าหากเขาสามารถคาดเห็นล่วงหน้าว่า ความเห็นทั่ว ๆ ไปของเขาจะเป็นข้อความที่ถูกอ้างถึงบ่อยครั้งในการอธิบายหลักการของกฎหมาย ...

ในส่วน of ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าคิดว่า มีเกณฑ์วัดที่อาจจะมีประโยชน์เท่ากับเกณฑ์วัดที่นับถือกันทั่วไป ถ้าหากข้าพเจ้านำข้อความจากบทความที่ข้าพเจ้าเขียนในหลายปีก่อน ข้าพเจ้าจะกล่าวว่า เป็นหลักฐานเบื้องต้นว่า สิ่งที่ไม่ระบุในสัญญาจะต้องมีการตกลงโดยปริยายและไม่จำเป็นต้องระบุโดยชัดเจนในสิ่งที่ชัดเจนว่าจะไปเช่นนั้นโดยไม่ต้องกล่าวถึง ดังนั้น ถ้าหากขณะที่คู่กรณีทำการเจรจาและมีบุคคลที่ได้ทำการแนะนำให้ระบุข้อตกลงชัดเจนไว้ในสัญญา พวกเขาจะกล่าวตอบต่อบุคคลนั้นเหมือนกันว่า 'โอ! แน่แน่นอนอยู่แล้ว'

อย่างน้อย ข้าพเจ้าก็คิดว่ามันเป็นความจริงว่า ข้อตกลงจะไม่ถูกกำหนดโดยปริยายโดยศาล เว้นแต่ผ่านข้อกำหนดนี้ ศาลจะไม่ตัดสินผิดพลาด"

(ข) ความจำเป็นในทางธุรกิจ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อกำหนดข้อตกลงโดยปริยายโดยศาลในกรณีนี้ ศาลจะพิจารณาถึงความจำเป็นที่หากไม่มีข้อตกลงโดยปริยายในลักษณะนี้แล้ว สัญญาจะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ กล่าวได้อีกนัยหนึ่งคือ ข้อตกลงโดยปริยายที่ศาลกำหนดให้ในกรณีนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการทำธุรกรรมประเภทนั้น ๆ¹² โดยในกรณีนี้ มีตัวอย่างคำพิพากษาของศาลอังกฤษดังนี้

The Moorcock จำเลยตกลงยอมให้โจทก์จอดเรือของโจทก์ที่ท่าเทียบเรือ เพื่อเรือจะสามารถขนสินค้าขึ้นหรือลงเรือได้ เพื่อที่จะทำให้เรือสามารถนำสินค้าลงจากเรือเป็นสิ่งจำเป็นที่เรือจะต้องผูกติดกับสะพานที่ยื่นไปในแม่น้ำซึ่งเป็นของจำเลย สะพานนั้นขยายเข้าไปในแม่น้ำเทมส์ และฝั่งแม่น้ำที่ยึดติดกับสะพานนั้นเป็นของเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่อนุรักษ์แม่น้ำเทมส์ ขณะที่เรือผูกติดกับท้ายของสะพาน ระดับน้ำได้ลดลง เรือจึงไม่สามารถลอยน้ำต่อไปและได้รับความเสียหายจากการกระทบชายฝั่งแม่น้ำที่มีระดับไม่เท่ากัน โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายต่อจำเลย จำเลยยอมรับว่าไม่ได้กระทำการใด ๆ ในการทำให้แน่ใจว่าระดับพื้นดินนั้นเท่ากันและเหมาะสมกับเรือหรือไม่

¹¹ (1889) 14 PD 64.

¹² *Ibid.* p. 109.

ศาลตัดสินว่า จำเลยต้องรับผิดชอบความเสียหายต่อโจทก์บนฐานที่ว่า พวกเขาผิดข้อตกลงโดยปริยาย ในการระมัดระวังอย่างสมควรให้แน่ใจว่าพื้นแม่น้ำของสะพานที่ยึดเรื่อนั้นอยู่ในสภาพที่จะไม่เป็นอันตรายต่อเรือที่ใช้สะพานนั้นในทางการปกติ จำเลยอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ แต่อุทธรณ์นั้น ถูกยกเสีย¹³

*Alpha Trading Ltd. v. Dunshaw Patten Ltd.*¹⁴ บริษัทแห่งหนึ่งกระทำการเป็นตัวแทนให้แก่อีกบริษัท (ตัวการ) เพื่อนำเสนอสินค้าซีเมนต์ให้แก่บุคคลที่สาม ตัวแทนได้รับค่าตอบแทนโดยคิดจากจำนวนตันที่ขายได้ หลังจากทำสัญญากับผู้ซื้อ ตัวการได้ถอนตัวออกจากสัญญา ดังนั้น การซื้อขายจึงไม่เกิดขึ้น ตัวแทนได้รับความเสียหายในค่าตอบแทน ศาลอุทธรณ์ตัดสินว่า ความจำเป็นในทางธุรกิจเรียกร้องให้มีข้อตกลงโดยปริยายว่า ตัวการจะไม่ออกจากสัญญาเพื่อหลีกเลี่ยงการขายและปล่อยให้ตัวแทนไม่ได้รับค่าตอบแทน หากไม่มีข้อตกลงนี้ ก็จะไม่มีการประสงค์ให้ตัวแทนเข้าทำสัญญา บริษัทซีเมนต์ได้ผิดข้อตกลง และดังนั้นตัวแทนของบริษัทจึงมีสิทธิเรียกค่าเสียหาย¹⁵

2.2.2 ข้อตกลงโดยปริยายในข้อกำหนด

ข้อตกลงโดยปริยายในข้อกำหนด คือ ข้อตกลงที่กฎหมายกำหนดว่าต้องมีในสัญญา ลักษณะหนึ่ง ๆ โดยไม่พิจารณาว่าคู่สัญญาจะต้องการข้อตกลงดังกล่าวหรือไม่ ข้อตกลงในลักษณะเช่นนี้จะแตกต่างจากข้อตกลงโดยปริยายในข้อเท็จจริงคือ ข้อตกลงโดยปริยายในข้อเท็จจริงจะพิจารณาเฉพาะคู่กรณีหนึ่ง ๆ แต่ข้อตกลงโดยปริยายในข้อกำหนดจะพิจารณาถึงสัญญาในลักษณะหนึ่ง ๆ ว่าจะต้องมีข้อตกลงโดยปริยายในลักษณะนี้ โดยจะมีผลต่อคู่สัญญาทุกคนที่ทำข้อตกลงในลักษณะเช่นนี้¹⁶ ตัวอย่างเช่น

*Liverpool City Council v. Irwin*¹⁷ จำเลยอาศัยอยู่ในบ้านเช่าของสภาพซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตึกสูงในเมืองลิเวอร์พูล ทั้งตึกอยู่ในสภาพที่ไม่น่าพอใจ มีบันไดที่ไม่มั่นคง ลิฟท์ที่น้อยครั้งจะทำงาน และที่ทิ้งขยะที่มักจะตัน จำเลยและผู้อื่นในตึกได้ประท้วงต่อสภาพที่เป็นอยู่โดยไม่ชำระค่าเช่า และเมื่อคดีไปสู่ศาลจำเลยได้ทำการฟ้องแย้งว่าสภาพได้ผิดข้อตกลงโดยปริยายในสัญญาเช่าชื่อว่าบริเวณของส่วนรวมจะได้รับการบำรุงรักษาและอยู่ในสภาพที่เหมาะสม สภาพได้ต่อสู้ว่า

¹³ Euan McKendric, *supra* note 4, p. 381.

¹⁴ [1981] Q.B. 290.

¹⁵ Catherine Elliott and Frances Quinn, *supra* note 9, p. 110.

¹⁶ *Ibid.*, p. 111.

¹⁷ [1977] A.C. 239.

ไม่มีข้อตกลงโดยปริยายดังกล่าว เมื่อเข้าทำสัญญาเช่า ครอบครอง Irwin ได้รับสำเนาหลักเกณฑ์ของสภาสำหรับการเช่าซึ่งระบุรายการหน้าที่ของผู้เช่าแต่ไม่มีเอกสารใดระบุถึงหน้าที่ของสภาในฐานะเจ้าของที่ดิน ศาลสูงสุดตัดสินว่า เจ้าของที่ดินที่อนุญาตให้ทรัพย์สินที่ยอมให้มีหลายบ้านในตึกเดียวกันต้องอยู่ภายใต้หนี้โดยปริยายตามกฎหมายในการจัดหาทางเช่าที่เหมาะสมให้แก่ที่อาศัยต่าง ๆ ศาลระบุว่าข้อตกลงโดยปริยายที่เหมาะสมแก่คดีนี้คือ เจ้าของที่ดินควรจะดูแลโดยสมควรในการรักษาส่วนต่าง ๆ ของสิ่งก่อสร้างในสถานะที่ได้รับการซ่อมแซมอย่างสมควร และศาลได้ตัดสินว่าสภาพ โดยข้อเท็จจริงแล้วได้ดูแลอย่างสมควรและไม่อาจถูกคาดหวังให้กระทำการซ่อมแซมโดยทันที ด้วยเหตุนี้ ฟ้องแย้งของจำเลยจึงตกไป

*Spring v. Guardian Assurance plc.*¹⁸ ส่วนใหญ่ของสัญญาจ้างแรงงานจะมีข้อตกลงโดยปริยายว่า นายจ้างจะจัดทำเอกสารรับรองการทำงานที่มีฐานจากความเป็นจริงด้วยความระมัดระวัง เพื่อมอบให้แก่ลูกจ้างกรณีออกจางาน สัญญาจ้างแรงงานยังมีข้อตกลงโดยปริยายว่า นายจ้างและลูกจ้างจะไม่กระทำการที่ “มีแนวโน้มจะทำให้ลดลงซึ่งความเชื่อมั่นและความมั่นใจที่จำเป็น ถ้าหากความสัมพันธ์ในการจ้างแรงงานจะดำเนินต่อไป”

*Malik v. Bank of Credit and Commerce International SA*¹⁹ โจทก์เป็นลูกจ้างของธนาคารซึ่งถูกไล่ออกหลังจากธนาคารล้มละลาย โจทก์เรียกร้องให้มีการชำระค่าเสียหายที่เรียกว่า “Stigma Compensation” โจทก์ให้การว่า อาชีพของพวกเขาที่มีแนวโน้มว่าจะรุ่งเรืองก้าวหน้าโดยพิจารณาจากการทำงานเป็นเวลานานให้กับธนาคาร ศาลสูงสุดตัดสินว่า ธนาคารผิดข้อตกลงโดยปริยายในสัญญาจ้างแรงงานโดยกระทำการไม่สุจริต ดังนั้น ลูกจ้างสามารถได้รับการชดเชยค่าเสียหาย

2.3 ข้อตกลงโดยปริยายที่เกิดขึ้นโดยจารีตประเพณี

คู่สัญญาอาจถือได้ว่ามีข้อตกลงโดยปริยายต่อกันได้ หากมีหลักฐานว่ามีจารีตประเพณีที่ระหว่างคู่สัญญาได้มีการยึดถือต่อกันโดยปกติ²⁰ โดยจารีตประเพณีที่จะถือว่าเป็นข้อตกลงโดยปริยายได้นั้น จะต้องแสดงถึงรูปแบบของความประพฤติที่เห็นได้จากความรู้สึกว่าเป็น

¹⁸ [1994] 3 All ER 129.

¹⁹ [1994] A.C. 20.

²⁰ Catherine Elliott and Frances Quinn, *supra* note 9, p. 113.

ความผูกพันทางกฎหมาย ไม่ใช่เพียงแค่ความเชื่อเพื่อ การให้ความสะดวก หรือการช่วยให้การ นั้น ๆ เร็วขึ้น²¹

2.4 ข้อตกลงโดยปริยายที่เกิดขึ้นโดยทางปฏิบัติทางการค้า

ในกรณีที่ข้อตกลงใด โดยปกติแล้วจะเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาระหว่างคู่สัญญา ในการค้าหรือการประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะ ข้อกำหนดดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นข้อตกลง โดยปริยายของคู่กรณี²²

ทางปฏิบัติที่จะผูกพันคู่กรณีนั้นจะต้องเป็นทางปฏิบัติที่รู้จักกันระหว่างคู่กรณี โดยคู่กรณี ไม่จำเป็นต้องรู้ถึงทางปฏิบัติที่จริง ๆ เพียงแค่ทางปฏิบัติที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปจนขนาด บุคคลภายนอกที่กระทำการไต่ถามอย่างสมควร จะไม่พลาดที่จะทราบในเรื่องนั้น ๆ ตัวอย่างของ ข้อตกลงโดยปริยายในกรณี คือ

*British crane hire Corp Ltd. v. Ipswich Plant Hire Ltd.*²³ เจ้าของเครนได้ให้ผู้ทำ สัญญาเช่าเครน โดยผู้ทำสัญญาได้กระทำธุรกิจในลักษณะเดียวกัน ศาลตัดสินว่า ผู้เช่าเครน มีความผูกพันต่อเจ้าของในข้อตกลงปกติ ถึงแม้จะไม่ได้มีการระบุถึงข้อตกลงนั้น ๆ ในเวลาที่ทำ สัญญา ข้อกำหนดของเจ้าของเครนนั้นมีฐานบนแม่แบบที่จัดทำโดยสมาคมการค้าและเป็นที่ยอมรับ ทั้งไปในทางการค้า และด้วยเหตุนี้ จึงสามารถกำหนดโดยปริยายในสัญญาในรูปแบบเช่นเดียวกับ ข้อตกลงโดยปริยายโดยทางปฏิบัติทางการค้า

3 หน้าทีของผู้ขายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในสินค้า

กฎหมายอังกฤษได้กำหนดหน้าที่ของผู้ขายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในสินค้าไว้ใน SOGA 1979 มาตรา 12 ที่ว่า

“(1) ในสัญญาซื้อขาย นอกเหนือจากกรณีที่อนุมาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงใน ส่วนของผู้ขายว่าในกรณีสัญญาซื้อขายว่าเขามีสิทธิในการขายสินค้า และในกรณีที่สัญญาว่า จะขาย เขามีสิทธิในเวลาใดอันกรรมสิทธิ์

²¹ Euan McKendric, *supra* note 4, p. 138.

²² Catherine Elliott and Frances Quinn, *supra* note 9, p. 113.

²³ [1975] Q.B. 303.

(2) ในสัญญาซื้อขาย นอกเหนือกรณีที่อนุมาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายเช่นกันว่า

(a) สินค้าจะปลอดภัยและยังคงปลอดภัยจนกระทั่งโอนกรรมสิทธิ์ซึ่งค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนที่ไม่เปิดเผยหรือรับรู้โดยผู้ซื้อก่อนทำสัญญา และ

(b) ผู้ซื้อจะได้รับการครอบครองสินค้าอย่างสงบยกเว้นจะถูกรบกวนโดยเจ้าของหรือบุคคลที่มีสิทธิในค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนที่ได้เปิดเผยหรือรับรู้

(3) อนุมาตรานี้จะมีผลบังคับต่อสัญญาซื้อขายในกรณีที่เป็นประจักษ์จากสัญญาหรือสามารถอนุมานได้จากสภาพแวดล้อมถึงเจตนาว่าผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมี

(4) สัญญาในกรณีที่มาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายว่าค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนที่รู้โดยผู้ขายและไม่รู้โดยผู้ซื้อจะได้รับการเปิดเผยต่อผู้ซื้อก่อนเวลาทำสัญญา

(5) สัญญาในกรณีที่มาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายว่าบุคคลเหล่านี้จะไม่รบกวนการครอบครองอย่างสงบของผู้ซื้อ

(a) ผู้ขาย

(b) บุคคลภายนอก ในกรณีที่คู่สัญญามีเจตนาว่าผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิที่บุคคลภายนอกนั้นจะมี

(c) บุคคลใด ๆ ที่ฟ้องผ่านหรือภายใต้ผู้ขายหรือบุคคลภายนอก นอกเหนือจากเพื่อค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนขัดขวางที่ได้รับการเปิดเผยหรือรับรู้โดยผู้ซื้อก่อนทำสัญญา²⁴

---

²⁴ Article 12 of SOGA 1979 provides:

(1) In a contract of sale, other than one to which subsection (3) below applies, there is an implied term on the part of the seller that in the case of a sale he has a right to sell the goods, and in the case of an agreement to sell he will have such a right at the time when the property is to pass.

(2) In a contract of sale, other than one to which subsection (3) below applies, there is also an implied term that—

(a) the goods are free, and will remain free until the time when the property is to pass, from any charge or encumbrance not disclosed or known to the buyer before the contract is made, and

จากมาตรา 12 ของ SOGA 1979 จะพบว่า กฎหมายอังกฤษได้กำหนดหน้าที่ของผู้ขายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในสินค้าไว้หลายประการ โดยสามารถแบ่งการพิจารณาหน้าที่ของผู้ขายได้ดังนี้

1. หน้าที่ในการมีสิทธิในการขายสินค้า
2. หน้าที่ในการทำให้สินค้าปลอดจากการรบกวนหรือค่าใช้จ่าย
3. หน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อได้รับการครอบครองสินค้าอย่างสงบ

(b) the buyer will enjoy quiet possession of the goods except so far as it may be disturbed by the owner or other person entitled to the benefit of any charge or encumbrance so disclosed or known.

(3) This subsection applies to a contract of sale in the case of which there appears from the contract or is to be inferred from its circumstances an intention that the seller should transfer only such title as he or a third person may have.

(4) In a contract to which subsection (3) above applies there is an implied term that all charges or encumbrances known to the seller and not known to the buyer have been disclosed to the buyer before the contract is made.

(5) In a contract to which subsection (3) above applies there is also an implied term that none of the following will disturb the buyer's quiet possession of the goods, namely—

(a) the seller;

(b) in a case where the parties to the contract intend that the seller should transfer only such title as a third person may have, that person;

(c) anyone claiming through or under the seller or that third person otherwise than under a charge or encumbrance disclosed or known to the buyer before the contract is made.

(5A) As regards England and Wales and Northern Ireland, the term implied by subsection (1) above is a condition and the terms implied by subsections (2), (4) and (5) above are warranties.

(6) Paragraph 3 of Schedule 1 below applies in relation to a contract made before 18 May 1973.

4. หน้าที่ในการเปิดเผยการรบกวนหรือค่าใช้จ่ายในกรณีผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น

5. หน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อปลอดจากการรบกวนการครอบครองในกรณีผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น

3.1 หน้าที่ในการมีสิทธิในการขายสินค้า

กฎหมายอังกฤษได้กำหนดให้ผู้ขายมีข้อตกลงโดยปริยายว่าตนมีสิทธิในการขายสินค้าไว้ในมาตรา 12(1) ของ SOGA 1979 ที่ว่า “ในสัญญาซื้อขาย นอกเหนือจากกรณีที่อนุมาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงในส่วนของผู้ขายว่าในกรณีสัญญาซื้อขายเขาจะมีสิทธิในการขายสินค้า และในกรณีที่ตนเป็นสัญญาว่าจะขาย เขาจะมีสิทธิในเวลาที่เหมาะสม...”

จากมาตรา 12(1) จะเห็นได้ว่า กฎหมายอังกฤษได้กำหนดให้ผู้ขายมีหน้าที่เพียงแค่ว่าต้องมีสิทธิในการขายสินค้าเท่านั้น ไม่ได้กำหนดให้ผู้ขายต้องสามารถโอนกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ²⁵ หน้าที่ในมาตรานี้ต้องการเพียงแค่ว่าผู้ขายต้องมีความสามารถในการก่อตั้งสิทธิอันสมบูรณ์เหนือสินค้าให้แก่ผู้ซื้อเท่านั้น ดังนั้น หากผู้ขายไม่มีกรรมสิทธิ์ในสินค้าแต่สามารถทำให้ผู้ซื้อได้รับกรรมสิทธิ์ในสินค้าได้ ก็ถือว่าผู้ขายได้ทำหน้าที่ตามมาตรา 12(1) แล้ว²⁶

*KarlShamns Oljefabriker v. Eastport Navigation Corp (The Elafi)*²⁷ ศาลพิจารณาสัญญาสำหรับการซื้อขายสินค้า สัญญาดังกล่าวอาจเป็นสัญญาหนึ่งในการซื้อขายติดต่อกันหลายงวด ซึ่งในสัญญานี้ ผู้ขายจะไม่เคยได้รับกรรมสิทธิ์ในสินค้าเพราะปริมาณสินค้าในสัญญานั้นไม่เคยมีครั้งใดที่มีความแน่นอน Mustill J. แสดงความเห็นว่าเป็นข้อขัดแย้งระหว่างกลาง(ในสัญญาซื้อขายหลายงวด) ในกรณีนี้ไม่ได้ทำผิดหน้าที่ตามมาตรา 12(1) เพราะมาตราดังกล่าว ไม่รวมข้อตกลงเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ของผู้ขาย แต่จะรวมเฉพาะกรณีที่ผู้ขายจะสามารถก่อตั้งสิทธิในความเป็นเจ้าของให้แก่ผู้ซื้อ

²⁵ Bridge, Michael G, *The sale of Goods*, (Oxford : Oxford University Press, 1997), p. 389.

²⁶ Ellinger, Eliahu Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra note 3*, p. 161

²⁷ [1982] 1 All ER 208.

ทั้งนี้ ตามหลักกฎหมายอังกฤษ จะยึดถือหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” ซึ่งหมายความว่า สิทธิของผู้รับโอนย่อมไม่สามารถเกินกว่าสิทธิของผู้โอน และต้องอยู่ภายใต้สิทธิที่เหนือกว่าสิทธิของผู้โอนในขณะที่โอนสิทธินั้น²⁸ ดังนั้น โดยปกติแล้ว หากผู้ขายไม่มีกรรมสิทธิ์ ในตัวสินค้า ผู้ซื้อ ก็ย่อมไม่มีทางได้รับกรรมสิทธิ์ในสินค้าด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม หลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” ก็ยังมีข้อยกเว้นที่ทำให้ผู้ขายแม้ไม่มีกรรมสิทธิ์ในสินค้าแต่สามารถทำให้ผู้ซื้อได้รับกรรมสิทธิ์ได้ โดยหลักการและข้อยกเว้นของหลัก “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” ตามกฎหมายอังกฤษ สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1.1 แนวคิดในเรื่องกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายของกฎหมายอังกฤษ

กฎหมายอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้า จะมีจุดประสงค์เพื่อคุ้มครองสิ่งสำคัญ 2 ประการคือ คุ้มครองกรรมสิทธิ์ของบุคคลเหนือทรัพย์สินและคุ้มครองนิติสัมพันธ์ในทางธุรกิจ ดังที่ Lord Denning ได้อธิบายไว้ในคดี *Bishopsgate Finance Corporation Ltd. v. Transport Brakes Ltd.*²⁹ ว่า “ในการพัฒนากฎหมายของเรา มีหลักที่จะต้องยึดมั่น 2 ประการ ประการแรกคือ เพื่อปกป้องกรรมสิทธิ์ คือ ไม่มีผู้ใดสามารถให้สิทธิที่ดีกว่าที่ตนครอบครองอยู่ ประการที่สองคือ เพื่อปกป้องนิติสัมพันธ์ในทางธุรกิจ คือ บุคคลซึ่งได้รับสินค้าโดยสุจริตและชำระราคาโดยปราศจากการแจ้ง ควรได้รับสิทธิในสินค้า”³⁰

จากหลักการดังกล่าว สามารถแบ่งหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการโอนกรรมสิทธิ์ของกฎหมายอังกฤษได้ 2 ประการคือ หลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน และข้อยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน

(ก) หลักการผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน

หลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน หรือในภาษาลละตินที่ว่า “nemo dat quad non habet” มีความหมายว่า สิทธิของผู้รับโอนจะไม่สามารถมีเกินกว่าสิทธิของผู้โอนได้ และต้องอยู่ภายใต้สิทธิที่เหนือกว่า³¹ ดังนั้น หากบุคคลใดขายสินค้าโดยตนไม่มีกรรมสิทธิ์ โดยหลักแล้ว ผู้ซื้อ ย่อมไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในสินค้าเช่นกัน

²⁸ Bridge Michael G, *supra note 25*, p. 409.

²⁹ [1949] 1 KB 322.

³⁰ Miles Richard, *Blackstone's sale and supply of goods and services*, (London, U.K. : Blackstone, 2001), p. 182.

³¹ Bridge, Michael G, *supra note 25*, p. 409.

SOGA 1979 ได้ยอมรับหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนเช่นกัน โดยมีการบัญญัติไว้ในมาตรา 21(1) ที่ว่า “ภายใต้กฎหมายนี้ ถ้าสินค้าถูกขายโดยบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าของและไม่ใช่มือขายสินค้าภายใต้อำนาจหรือความยินยอมของเจ้าของ ผู้ซื้อได้รับสิทธิในสินค้าที่ไม่ดีกว่าที่ผู้ขายมี...”³²

สำหรับความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับเจ้าของทรัพย์สินคนเดิมนั้น โดยหลักแล้ว เจ้าของที่แท้จริงสามารถเรียกทรัพย์สินของตนจากผู้ซื้อได้และในกรณีที่ทรัพย์สินของเจ้าของเดิมถูกผสมรวมกับทรัพย์สินของผู้ซื้อซึ่งมีลักษณะและธรรมชาติเหมือนกัน และไม่อาจแยกได้ว่าทรัพย์สินส่วนใดเป็นของผู้ใด เจ้าของเดิมมีสิทธิในการได้รับทรัพย์สินที่มีปริมาณเท่ากับทรัพย์สินของตนที่ถูกนำไปผสม³³ แต่หากเจ้าของที่แท้จริงถูกระงับสิทธิไม่ให้อำนาจเรียกทรัพย์สินของตนได้ เพราะผลของข้อยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน เจ้าของเดิมแม้ไม่สามารถเรียกทรัพย์สินคืนได้ ก็ยังสามารถฟ้องละเมิดเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่พำนักทรัพย์สินไปจากเจ้าของที่แท้จริงก่อนที่สิทธิของเจ้าของนั้นจะถูกระงับได้³⁴

(ข) ข้อยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน

ตามหลักการแล้ว การโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตามกฎหมายอังกฤษจะเป็นไปตามหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษานิติสัมพันธ์ในทางธุรกิจ กฎหมายอังกฤษได้มีการกำหนดข้อยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนไว้ 5 ประการคือ

1. หลักกฎหมายปิดปาก
2. การซื้อขายภายใต้สิทธิที่เป็นโมฆียะ
3. การซื้อขายโดยตัวแทนค้าต่าง
4. การโอนโดยผู้ขายที่ครอบครองสินค้าอยู่ในขณะโอน

³² Article 21(1) of Sale of Goods Act provides:

“Subject to this Act, where goods are sold by a person who is not their owner, and who does not sell them under the authority or with the consent of the owner, the buyer acquires no better title to the goods than the seller had, unless the owner of the goods is by his conduct precluded from denying the seller’s authority to sell.”

³³ *Indian Oil Corpn Ltd. v. Greenstone Shipping S.A.(Panama)* [1988] Q.B. 345.

³⁴ Ellinger, Elisha Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra* note 3, p. 322 – 323.

5. การโอนโดยผู้ซื้อที่ครอบครองสินค้าอยู่ในขณะโอน

– หลักกฎหมายปิดปาก

ในกฎหมายอังกฤษ ได้มีหลักเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายปิดปากไว้ในคำพิพากษาในคดี *LickBarrow v. Mason*³⁵ ซึ่งอธิบายโดย Ashhurst J. ว่า “เมื่อใดที่คนใดคนหนึ่งระหว่างคนสองคน จะต้องได้รับผลร้ายจากการกระทำของบุคคลที่สาม บุคคลที่ทำให้บุคคลที่สามสามารถกระทำเช่นนั้นได้ ควรจะเป็นผู้รับผลนั้น” และหลักการนี้ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ใน SOGA 1979 ในการกำหนดให้เจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงอาจถูกระงับสิทธิในการปฏิเสธถึงอำนาจของผู้ขายในการขายทรัพย์สินของตน เพราะเหตุจากการกระทำของตนเองได้ ในมาตรา 21(1) ที่ว่า “ภายใต้กฎหมายนี้ ถ้าสินค้าถูกขายโดยบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าของและไม่ใช่ผู้ขายสินค้าภายใต้อำนาจหรือความยินยอมของเจ้าของ ผู้ซื้อได้รับสิทธิในสินค้าที่ไม่ดีกว่าที่ผู้ขายมีนอกจากเจ้าของสินค้าถูกระงับในการปฏิเสธอำนาจของผู้ขายในการขายโดยการกระทำของตนเอง”

ทั้งนี้ การที่เจ้าของที่แท้จริงจะถูกระงับสิทธิของตนในการเรียกทรัพย์สินคืนตามหลักกฎหมายปิดปากได้นั้น อาจเป็นได้ทั้งกรณีเจ้าของที่แท้จริงสามารถถูกกฎหมายปิดปากเพราะการแสดงออก กล่าวคือ เจ้าของที่แท้จริงแสดงออกหรือยินยอมให้มีการแสดงออกโดยสมัครใจ โดยถ้อยคำหรือการกระทำว่าบุคคลอื่นเป็นเจ้าของสินค้า หรือ ถูกกฎหมายปิดปากเพราะความประมาท กล่าวคือ เจ้าของที่แท้จริงกระทำการโดยประมาทยอมให้ผู้ขายได้แสดงตนว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ทั้งนี้ในการที่ผู้ซื้อจะอาศัยความประมาทของเจ้าของที่แท้จริงนั้น ผู้ซื้อจะต้องพิสูจน์ได้ว่า เจ้าของที่แท้จริงมีหน้าที่ในการระมัดระวังต่อตน แต่ผู้ที่เป็นเจ้าของที่แท้จริงได้ประมาทไม่ทำตามหน้าที่นั้นและความประมาทดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้ซื้อชักนำให้ซื้อสินค้าและชำระราคาให้แก่ผู้ขาย³⁶

– การซื้อขายภายใต้สิทธิที่เป็นโมฆียะ

ในกรณีที่ผู้ซื้อซื้อสินค้าจากผู้ขายที่มีสิทธิที่เป็นโมฆียะในสินค้า ผู้ซื้อสามารถได้รับสิทธิในสินค้าได้หากได้ซื้อสินค้านั้นมาโดยสุจริตและในเวลาซื้อขาย สิทธิของผู้ขายยังไม่ถูกบอกล้างดังที่กำหนดไว้ใน SOGA 1979 มาตรา 23 ที่ว่า “ถ้าผู้ขายสินค้ามีสิทธิในสินค้าที่เป็นโมฆียะ

³⁵ (1787) 2 TR 63.

³⁶ Ellinger, Eliahu Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra note 3*, p. 330.

แต่สิทธิของเขายังไม่ถูกบอกกล่าวในเวลาที่ทำสัญญาซื้อขาย ผู้ซื้อได้รับสิทธิในสินค้า ถ้าเขาได้ซื้อสินค้าด้วยความสุจริตและไม่พบความบกพร่องในสิทธิของผู้ขาย”³⁷

จากมาตราดังกล่าว สามารถสรุปเงื่อนไขในการที่ผู้ซื้อจะได้รับกรรมสิทธิ์ในสินค้าโดยอาศัยข้อยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนในกรณีนี้ได้ ดังนี้

1. สิทธิของผู้ขายเหนือสินค้าต้องเป็นสิทธิที่เป็นโมฆียะ
2. ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของที่แท้จริงกับผู้ขายต้องเป็นเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์
3. สิทธิของผู้ขายจะต้องยังไม่บอกกล่าวในขณะทำสัญญากับผู้ซื้อ
4. ผู้ซื้อจะต้องซื้อสินค้ามาโดยสุจริตและไม่พบความบกพร่องในสิทธิของผู้ขาย

— การซื้อขายโดยตัวแทนค้าต่าง

เจ้าของที่แท้จริงสามารถถูกระงับสิทธิในการเรียกทรัพย์สินของตนคืนได้หากทรัพย์สินนั้นถูกโอนขายโดยตัวแทนค้าต่าง โดยกฎหมายอังกฤษที่ได้ระบุถึงข้อยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนในกรณีนี้ คือ Factors Act 1889 มาตรา 2(1) “ถ้าตัวแทนค้าต่างได้ครอบครองสินค้าหรือเอกสารสิทธิในสินค้าด้วยความยินยอมจากเจ้าของ การขาย การวางไว้เป็นประกัน หรือการสละสินค้าอื่นใด ที่กระทำโดยตัวแทนค้าต่างเมื่อได้กระทำในทางปฏิบัติทางการค้าปกติของตัวแทนค้าต่าง ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายนี้จะมีผลเช่นเดียวกับอำนาจโดยชัดแจ้งจากเจ้าของสินค้าที่แท้จริงในการกระทำเช่นนั้น ถ้าหากผู้ที่มีการสละสินค้านั้นกระทำโดยสุจริตและในเวลาที่มีการสละนั้นไม่ได้พบว่าบุคคลที่ทำการสละไม่ได้รับอำนาจในการกระทำเช่นนั้น”³⁸

³⁷ Article 23 of Sale of Goods Act provides:

“When the seller of goods has a voidable title to them, but his title has not been avoided at the time of the sale, the buyer acquires a good title to the goods, provided he buys them in good faith and without notice of the seller's defect of title.”

³⁸ Article 2(1) of Factors Act 1889 provides:

“Where a mercantile agent is, with the consent of the owner, in possession of goods or of the documents of title to goods, any sale, pledge, or other disposition of the goods, made by him when acting in the ordinary course of business of a mercantile agent, shall, subject to the provisions of this Act, be as valid as if he were expressly authorised by the owner of the goods to make the same; provided that the person taking under the disposition acts in good faith, and has not at the time of the disposition notice that the person making the disposition has not authority to make the same.”

สำหรับนิยามของตัวแทนค้าต่างนั้น ได้มีการอธิบายไว้ใน Factors Act 1889 มาตรา 1(1) ที่ว่า “คำว่า “ตัวแทนค้าต่าง” จะมีความหมายถึงตัวแทนค้าต่างซึ่งในทางปกติทางการค้าของเขาในการทำเป็นตัวแทนมีอำนาจในการขายสินค้า หรือการโอนสินค้าเพื่อจุดประสงค์ในการขาย หรือซื้อสินค้า หรือเพิ่มจำนวนเงินในหลักประกันของสินค้า”³⁹

จากมาตราที่ได้อธิบายข้างต้น สามารถสรุปเงื่อนไขในการที่ผู้ซื้อจะอ้างข้อยกเว้นนี้เพื่อระงับสิทธิของเจ้าของที่แท้จริงในการติดตามทรัพย์สินคืนได้ ดังนี้

1. ต้องเป็นการโอนทรัพย์สินโดยตัวแทนค้าต่าง
2. ตัวแทนค้าต่างนั้นต้องครอบครองทรัพย์สินนั้นในขณะที่โอน
3. ตัวแทนค้าต่างต้องครอบครองทรัพย์สินนั้นด้วยความยินยอมของเจ้าของที่แท้จริง
4. การโอนนั้นต้องเป็นไปตามทางการค้าปกติของตัวแทนค้าต่าง
5. ผู้ซื้อต้องมีความสุจริตและไม่ทราบถึงความไม่มีอำนาจของตัวแทนนั้น

— การโอนโดยผู้ขายที่ครอบครองสินค้าอยู่ในขณะโอน

ผู้ขายอาจขายสินค้าให้แก่ผู้ซื้อโดยยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน และส่งผลให้ผู้ซื้อได้รับสิทธิโดยสมบูรณ์ในสินค้าได้ในอีกวิธีหนึ่ง คือ การโอนทรัพย์สินที่ตนครอบครองแต่ได้ทำการขายให้แก่ผู้ซื้อคนก่อนแล้ว ตาม SOGA 1979 มาตรา 24 ที่ว่า “ถ้าบุคคลหนึ่งที่ได้ขายสินค้ายังคงหรือได้รับการครอบครองสินค้าหรือเอกสารสิทธิในสินค้า การส่งมอบหรือการโอนสินค้าหรือเอกสารสิทธิในสินค้าโดยบุคคลนั้นหรือโดยตัวแทนค้าต่างที่กระทำในนามบุคคลนั้นภายใต้สัญญาซื้อขาย การให้ประกันหรือการสละอื่น ๆ แก่บุคคลซึ่งได้รับสินค้านั้นโดยสุจริตและปราศจากการพบการขายครั้งก่อน จะมีผลเช่นเดียวกับบุคคลที่ทำการส่งมอบหรือโอนนั้นได้รับอำนาจโดยชัดแจ้งจากผู้เป็นเจ้าของสินค้าในการกระทำเช่นนั้น”⁴⁰

³⁹ Article 1(1) of Factors Act 1889 provides:

“The expression “mercantile agent” shall mean a mercantile agent having in the customary course of his business as such agent authority either to sell goods, or to consign goods for the purpose of sale, or to buy goods, or to raise money on the security of goods.”

⁴⁰ Article 24 of Sale of Goods Act provides:

“Where a person having sold goods continues or is in possession of the goods, or of the documents of title to the goods, the delivery or transfer by that person, or by a mercantile agent acting for him, of the goods or documents of title under any

จากบทบัญญัติดังกล่าว สามารถสรุปเงื่อนไขที่ผู้ขายจะขายสินค้าให้แก่ผู้ซื้อและเป็น การยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนได้ ดังนี้

1. ต้องมีสัญญาซื้อขายเดิม ทั้งนี้ สัญญาซื้อขายเดิมต้องเป็นสัญญาที่มีการโอน กรรมสิทธิ์ไม่ใช่เพียงแค่สัญญาจะซื้อจะขายที่ยังไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์⁴¹
2. ผู้ขายต้องครอบครองทรัพย์สินอยู่
3. ผู้ขายส่งมอบสินค้าต่อไปยังผู้ซื้อภายหลัง
4. ผู้ซื้อมีความสุจริตและไม่สังเกตพบว่าการซื้อขายสินค้าเดิมอยู่ก่อน

— การโอนโดยผู้ซื้อที่ครอบครองสินค้าอยู่ในขณะโอน

ในกรณีที่บุคคลหนึ่งซื้อหรือตกลงว่าจะซื้อสินค้าและได้รับความยินยอมให้ครอบครอง สินค้านั้น หากบุคคลดังกล่าวโอนสินค้าให้แก่ผู้ซื้ออีกคนที่ทำการโดยสุจริต ผู้ซื้อรายหลังนั้นจะ ได้รับสิทธิโดยสมบูรณ์ในทรัพย์สินดังกล่าว ดังที่กำหนดไว้ใน SOGA 1979 มาตรา 25(1) ที่ว่า “ถ้าบุคคลหนึ่งได้ซื้อหรือตกลงว่าจะซื้อสินค้าได้รับความครอบครองสินค้าหรือเอกสารสิทธิใน สินค้าด้วยความยินยอมของผู้ขาย การส่งมอบหรือการโอนสินค้าหรือเอกสารสิทธิในสินค้าโดย บุคคลนั้นหรือโดยตัวแทนค้าต่างที่กระทำในนามบุคคลนั้นภายใต้สัญญาซื้อขาย การให้ประกัน หรือการสละ อื่น ๆ แก่บุคคลซึ่งได้รับสิ่งนั้นโดยสุจริตและปราศจากการพบการเป็นหลักประกัน หรือสิทธิของผู้ขายดั้งเดิมที่เกี่ยวกับสินค้า จะมีผลเช่นเดียวกับบุคคลที่กระทำการโอนหรือส่งมอบ เป็นตัวแทนค้าต่างที่ครอบครองสินค้าหรือเอกสารสิทธิด้วยความยินยอมของเจ้าของ”⁴²

---

sale, pledge, or other disposition thereof, to any person receiving the same in good faith and without notice of the previous sale, has the same effect as if the person making the delivery or transfer were expressly authorised by the owner of the goods to make the same.”

⁴¹ Ellinger, Eliahu Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra note 3*, p. 351.

⁴² Article 25(1) of Sale of Goods Act provides:

“Where a person having bought or agreed to buy goods obtains, with the consent of the seller, possession of the goods or the documents of title to the goods, the delivery or transfer by that person, or by a mercantile agent acting for him, of the goods or documents of title, under any sale, pledge, or other disposition thereof, to any person receiving the same in good faith and without notice of any lien or other right of the

จากมาตราดังกล่าวสามารถสรุปเงื่อนไขในการที่ผู้ซื้อคนแรกจะก่อสิทธิให้แก่ผู้ซื้อคนหลังโดยเป็นการยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนได้ ดังนี้

1. ต้องมีการซื้อหรือตกลงว่าจะซื้อทรัพย์สินโดยผู้ซื้อคนแรก
2. ผู้ซื้อคนแรกต้องครอบครองทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นอยู่ในขณะโอน
3. การครอบครองของผู้ซื้อคนแรกต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่แท้จริง
4. ต้องมีการโอนการครอบครองทรัพย์สินให้ผู้ซื้อรายหลัง
5. ผู้ซื้อรายหลังต้องทำการโดยสุจริตและไม่อาจสังเกตเห็นการซื้อขายทรัพย์สินเดิม

เนื่องจากหน้าที่ของผู้ขายตามมาตรา 12(1) คือ การทำให้ผู้ซื้อได้รับกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้า โดยที่ผู้ขายไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในสินค้าจริง ๆ ดังนั้น แม้ผู้ขายจะไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขาย แต่หากสามารถโอนทรัพย์สินโดยยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนได้ โดยวิธีการใช้หลักกฎหมายปิดปาก การซื้อขายภายใต้สิทธิที่เป็นโมฆะ การซื้อขายโดยตัวแทนค้าต่าง การโอนโดยผู้ขายที่ครอบครองสินค้าอยู่ หรือการโอนโดยผู้ซื้อที่ครอบครองสินค้าอยู่ ก็ถือได้ว่าผู้ขายได้ทำหน้าที่ตามมาตรา 12(1) แล้ว แต่หากไม่ใช้การโอนโดยผู้ขายที่มีกรรมสิทธิ์หรือเป็นไปตามข้อยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ผู้ขายต้องรับผิดชอบผู้ซื้อเพราะไม่ทำตามหน้าที่ในมาตรา 12(1)

ทั้งนี้ นอกจากเรื่องหน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อได้รับกรรมสิทธิ์ในตัวสินค้าแล้ว มาตรา 12(1) ยังได้มีการขยายไปถึงหน้าที่ในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาด้วย กล่าวคือ หากสินค้านั้นละเมิดเครื่องหมายการค้าและส่งผลให้ผู้ซื้อไม่อาจขายสินค้าต่อได้ ผู้ขายต้องรับผิดชอบตามมาตรา 12(1)⁴³

*Niblett v. Confectioners' Material Co.Ltd.*⁴⁴ มาตรา 12(1) เกี่ยวข้องมากกว่าเรื่องกรรมสิทธิ์ เมื่อมีการกล่าวถึง “สิทธิในการขายสินค้า” ในคดีนี้ จำเลยซื้อกระป๋องนมข้น เมื่อสินค้าถูกส่งมอบ พบว่าในบางกระป๋องติดป้ายี่ห้อว่า “Nissly” โดยป้ายยี่ห้อนี้ละเมิดเครื่องหมายการค้าของบริษัท Nestle ดังนั้น ผู้ซื้อจึงถูกปฏิเสธในการอนุญาตส่งออกกระป๋องนมและขายต่อในรัฐที่

original seller in respect of the goods, has the same effect as if the person making the delivery or transfer were a mercantile agent in possession of the goods or documents of title with the consent of the owner.”

⁴³ Fridman, Gerald Henry Louis, *Sale of goods*, (London: Sweet & Maxwell, 1966), p. 99.

⁴⁴ [1921] 3 K.B. 387.

กระป๋องนมขั้มนั้นถูกส่งมอบไป ผู้ซื้อต้องนำป้ายยี่ห้อออกและขายต่อด้วยผลขาดทุน ผู้ซื้อทำการฟ้องร้องผู้ขายโดยฟ้องเรียกค่าเสียหายในหลายสาเหตุ หนึ่งในสาเหตุนั้นคือ การขายกระป๋องด้วยป้ายยี่ห้อซึ่งละเมิดเครื่องหมายการค้าของบุคคลภายนอก ผู้ขายจึงทำผิดข้อตกลงโดยปริยายในมาตรา 12(1) ในกรณีนี้ ไม่เป็นที่สงสัยว่าผู้ขายเป็นเจ้าของกระป๋องและนมที่บรรจุอยู่ในกระป๋องนั้น อย่างไรก็ตาม พวกเขาสามารถกล่าวได้ว่าไม่ใช่เจ้าของหรือมีสิทธิในการขายป้ายยี่ห้อบนกระป๋องในรูปแบบที่เป็นอยู่ Scrutton L.J. กล่าวว่า “ผู้ขายมีคำรับรองโดยปริยายว่าพวกเขามีสิทธิในการขายสินค้า ตามข้อเท็จจริง ผู้ขายอาจถูกระงับในการขายสินค้าโดยเจ้าหน้าที่เพราะพวกเขาได้ละเมิดสิทธิของบุคคลภายนอก หากผู้ขายสามารถถูกระงับการขายได้โดยกระบวนการทางกฎหมาย พวกเขาก็ไม่มีสิทธิในการขาย”

3.1.2 ความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขาย

มาตรา 12(1) ไม่ได้กำหนดว่าจะต้องพิจารณาถึงความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขายเกี่ยวกับสิทธิในการขายสินค้าของตน ดังนั้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องนำความรู้ของผู้ขายมาพิจารณา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แม้ผู้ขายจะไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงว่าตนไม่มีสิทธิในการขายผู้ขายก็ยังคงมีหน้าที่ต่อผู้ซื้อในการมีสิทธิในการขายสินค้า หากเหตุการณ์ปรากฏว่าผู้ขายไม่มีสิทธิในการขายสินค้าในเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบผู้ซื้อตามมาตรา 12(1)

3.1.3 เวลาในการทำหน้าที่

เวลาที่ผู้ขายต้องมีสิทธิในการขายทรัพย์สินตามมาตรา 12(1) สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณีคือ กรณีเป็นสัญญาซื้อขาย และกรณีเป็นสัญญาจะซื้อจะขาย

(ก) กรณีเป็นสัญญาซื้อขาย

ในกรณีที่สัญญาระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อเป็นสัญญาซื้อขายตามปกติ แม้จะไม่ได้กำหนดไว้ชัดแจ้งในมาตรา 12(1) แต่ก็สามารถตีความได้ว่า ผู้ขายจะต้องมีสิทธิในการขายในเวลาที่ทำสัญญาซื้อขายสินค้า

(ข) กรณีเป็นสัญญาจะซื้อจะขาย

ในกรณีที่สัญญาระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อเป็นสัญญาจะซื้อจะขายทรัพย์สิน ผู้ขายมีหน้าที่ในการมีสิทธิในการขายสินค้าในเวลาที่เหมาะสมดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 12(1) ที่ว่า “...ในกรณีที่สัญญาจะซื้อจะขาย เขามีสิทธิในเวลาที่เหมาะสม”

กรณีเช่นนี้ อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีการขายสินค้าภายใต้เงื่อนไขคือการขายสินค้าซึ่งชำระราคาเป็นงวด และกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะยังไม่โอนจนกว่าจะมีการชำระราคาครบทุกงวด โดยไม่พิจารณาถึงการครอบครองสินค้าของผู้ซื้อในระหว่างนั้น

ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในกรณีนี้ กฎหมายอังกฤษไม่ได้ต้องการให้ผู้ขายมีสิทธิในการขายในเวลาที่ทำสัญญา แต่ใช้เวลาในการโอนกรรมสิทธิ์ในการพิจารณา ดังนั้น จึงอาจเกิดปัญหา คือ หากก่อนถึงเวลาโอนกรรมสิทธิ์ ปรากฏว่าผู้ขายไม่มีกรรมสิทธิ์ในสินค้า ผู้ซื้อจะไม่สามารถเลิกสัญญาหรือเรียกราคาสินค้าคืนหรือหยุดการชำระราคาในแต่ละงวด นอกจากจะสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นไปไม่ได้ที่ผู้ขายจะได้รับกรรมสิทธิ์ในเวลาโอนกรรมสิทธิ์ หรือโดยสถานการณ์สามารถทำให้วิญญูชนพิจารณาได้ว่าผู้ขายไม่มีความตั้งใจหรือไม่สามารถทำให้ตนเองมีกรรมสิทธิ์หรือทำให้ผู้ซื้อได้รับสินค้าโดยยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนได้⁴⁵ ซึ่งหากเป็นเช่นนี้ จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ซื้อคือ หากในระหว่างที่ผู้ซื้อครอบครองสินค้าและชำระราคาค่างวดสินค้า เจ้าของที่แท้จริงมาเรียกสินค้าคืน ส่งผลให้ผู้ซื้อต้องคืนสินค้า แต่หากผู้ซื้อไม่สามารถพิสูจน์ว่าผู้ขายไม่ตั้งใจหรือไม่สามารถทำให้ผู้ขายมีสิทธิในการขายหรือผู้ซื้อได้รับกรรมสิทธิ์ในเวลาโอนกรรมสิทธิ์ ผู้ซื้อก็ยังต้องชำระราคาต่อไปจนกว่าจะชำระราคาครบถ้วนจึงจะเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบตามมาตรา 12(1) ได้

ในปัญหานี้ ในกฎหมายอังกฤษไม่มีการให้สิทธิแก่คู่สัญญาในการเรียกให้อีกฝ่ายให้ประกันอันสมควรเพื่อการชำระหนี้⁴⁶ ดังนั้น การแก้ปัญหาจึงต้องอาศัยการตกลงกันระหว่างคู่กรณี กล่าวคือ หากเป็นกรณีเช่นนี้ ผู้ซื้อควรตกลงให้ผู้ขายให้ประกันอันสมควรเพื่อการมีสิทธิในการขายในเวลาโอนกรรมสิทธิ์ หรืออาจตกลงชัดแจ้งให้ผู้ขายรับประกันว่าตนมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในการขายสินค้าในเวลาที่ทำสัญญาและส่งมอบสินค้า และจะรักษาสีตนั้นไว้จนถึงเวลาโอนกรรมสิทธิ์⁴⁷

3.2 หน้าทีในการทำให้สินค้าปลอดจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวน

3.2.1 ขอบเขตหน้าที่ของผู้ขาย

กฎหมายอังกฤษได้กำหนดให้ผู้ขายมีข้อตกลงโดยปริยายว่า สินค้าจะปลอดจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนไว้ในมาตรา 12(2) ที่ว่า

⁴⁵ Ellinger, Elisha Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra note 3*, p.161-162.

⁴⁶ Bridge, Michael G, *supra note 25*, p. 403.

⁴⁷ Ellinger, Elisha Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra note 3*, p.162.

“ในสัญญาซื้อขาย นอกเหนือกรณีที่อนุมาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายเช่นกันว่า

(a) สินค้าจะปลอดภัยและยังคงปลอดภัยจนกระทั่งโอนกรรมสิทธิ์ซึ่งค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนที่ไม่เปิดเผยหรือได้รู้โดยผู้ซื้อก่อนทำสัญญา...”

จากมาตรานี้ กฎหมายกำหนดให้ผู้ขายมีหน้าที่ 2 ประการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและการรบกวนในสินค้าคือ

1. หน้าที่ทำให้สินค้าปลอดภัยจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวน กล่าวคือ ผู้ขายต้องทำให้สินค้าปลอดภัยจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนในเวลาที่กฎหมายกำหนด

2. หน้าที่ในการรักษาสินค้าให้ปลอดภัยจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวน กล่าวคือ ผู้ขายจะต้องรักษาสินค้าให้ปลอดภัยจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนจนถึงเวลาโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้า

การผิดหน้าที่ของผู้ขายจะเกิดขึ้นเมื่อมีการปรากฏขึ้นของค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนเหนือสินค้านั้น โดยไม่จำเป็นต้องมีการกล่าวอ้างถึงค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนนั้นจริง ๆ โดยการฟ้องร้องหรือเรียกร้องโดยบุคคลภายนอก แต่ทั้งนี้ การรบกวนหรือขัดขวางนั้นจะต้องเป็นกรณีที่บุคคลภายนอกมีสิทธิจริง ๆ เท่านั้น⁴⁸

3.2.2 ความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขาย

เช่นเดียวกับหน้าที่ในการมีสิทธิของผู้ขายในการขายสินค้า กฎหมายไม่ได้กำหนดว่า จะต้องนำความรู้ของผู้ขายมาพิจารณาว่าผู้ขายรู้ถึงค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนนั้นหรือไม่ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นที่จะต้องนำความรู้ของผู้ขายมาพิจารณา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้ขายมีหน้าที่ในการทำให้สินค้าปลอดภัยจากการรบกวนหรือค่าใช้จ่ายแม้ผู้ขายจะไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงนั้นก็ตาม หากผู้ขายไม่สามารถทำได้ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบ

3.2.3 เวลาในการทำหน้าที่

สำหรับเวลาในการทำหน้าที่ทำให้สินค้าปลอดภัยจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนมีปัญหาที่จะต้องพิจารณา 2 ประเด็นคือ เวลาเริ่มต้นของหน้าที่ และเวลาสิ้นสุดของหน้าที่

กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าหน้าที่ของผู้ขายในการทำให้สินค้าปลอดภัยจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนตั้งแต่เมื่อใด แต่หากพิจารณาถึงข้อยกเว้นความรับผิดในมาตรานี้คือ การอาศัยความรู้ของผู้ซื้อก่อนทำสัญญา ดังนั้น สามารถตีความได้ว่าใช้เวลาในการทำสัญญาเป็นเกณฑ์โดยสัญญาที่จะทำนั้นจะต้องตีความให้สอดคล้องกับระยะเวลาสิ้นสุดของหน้าที่ซึ่งใช้ระยะเวลาในการ

⁴⁸ Ellinger, Eliahu Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra note 3*, p.173.

โอนกรรมสิทธิ์ในสินค้า ดังนั้น สัญญาที่ทำขึ้นนั้นต้องมีลักษณะที่ยังไม่โอนกรรมสิทธิ์ในขณะทำสัญญา แต่ต้องมีการโอนกรรมสิทธิ์ในภายหลังจากทำสัญญาแล้ว

เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ระยะเวลาสิ้นสุดของหน้าที่ คือ เวลาที่โอนกรรมสิทธิ์ ดังนั้น หากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนเกิดจากเหตุภายหลังจากโอนกรรมสิทธิ์แล้ว จะไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรานี้

3.3 หน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อได้รับการครอบครองอย่างสงบ

3.3.1 ขอบเขตหน้าที่ของผู้ขาย

กฎหมายอังกฤษได้กำหนดให้ผู้ขายมีข้อตกลงโดยปริยายว่า ผู้ซื้อจะได้รับการครอบครองสินค้าอย่างสงบ ในมาตรา 12(2)(b) ที่ว่า

“ในสัญญาซื้อขาย นอกเหนือกรณีที่อนุมาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายเช่นกันว่า

(a) ผู้ซื้อจะได้รับการครอบครองสินค้าอย่างสงบยกเว้นจะถูกรบกวนโดยเจ้าของหรือบุคคลที่มีสิทธิในค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนที่ได้เปิดเผยหรือรับรู้”

จากมาตราดังกล่าว กฎหมายกำหนดหน้าที่ให้ผู้ขายต้องทำให้ผู้ซื้อได้รับการครอบครองสินค้าอย่างสงบ กล่าวคือ ไม่มีบุคคลใดมารบกวนผู้ซื้อในการครอบครองสินค้า ทั้งนี้กฎหมายจะคุ้มครองผู้ซื้อเฉพาะกรณีที่การรบกวนของบุคคลภายนอกขัดขบด้วยกฎหมายเท่านั้น จะไม่รวมถึงการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของบุคคลภายนอก แต่อย่างไรก็ตาม หากการกระทำอันไม่ชอบนั้นเกิดขึ้นประกอบกับความผิดของผู้ขาย ซึ่งมีความสัมพันธ์เพียงพอต่อสัญญาซื้อขาย ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบ⁴⁹

*Empresa Exportadora de Azucar v. Industria Azucarera Nicional SA (The Playa Larga)*⁵⁰ ผู้ขายตามสัญญา C&F มีส่วนร่วมกับรัฐบาลของรัฐของผู้ขายในการตัดสินใจสั่งให้เรือที่บรรทุกสินค้าของตนให้ออกจากท่าเรือปลายทางที่รัฐของผู้ซื้อ ส่งผลให้ผู้ซื้อไม่ได้รับสินค้า ศาลตัดสินว่าผู้ขายกระทำผิดข้อตกลงโดยปริยายในการทำให้ผู้ซื้อได้รับความครอบครองโดยสงบ

⁴⁹ Ellinger, Eliahu Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra note* 3, p. 175.

⁵⁰ [1983] 2 Lloyd's Rep. 171.

*Lloyds & Scottish Finance Ltd. v. Modern Cars & Caravans (Kingston) Ltd.*⁵¹

เจ้าหน้าที่นายอำเภอได้เข้าไปในรถคาราวานที่ถูกครอบครองโดยลูกหนี้ตามคำสั่งศาลและภรรยา ลูกหนี้ นั้น และได้อ่านหมายบังคับคดี ภรรยาของลูกหนี้อ้างว่ารถคาราวานนั้นเป็นของตน ลูกหนี้ และภรรยาของเขาถูกแจ้งว่ารถคาราวานต้องไม่ถูกเคลื่อนย้าย หลังจากนั้น จำเลยได้ซื้อรถคาราวานจากลูกหนี้และทำการเคลื่อนย้าย ซึ่งในเวลานั้น จำเลยไม่ทราบถึงหมายบังคับคดี หลังจากที่จำเลยได้ทราบถึงหมายบังคับคดี จำเลยขายรถคาราวานให้โจทก์ซึ่งเป็นแฟนไซท์ในการทำสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขายนั้นมีข้อตกลงโดยชัดแจ้งว่ารถคาราวานนั้นเป็นกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์ไม่ถูกขัดขวางของจำเลย ต่อมาโจทก์ก็ให้บุคคลภายนอกเช่าซื้อรถคาราวานคันดังกล่าว ซึ่งต่อมาบุคคลภายนอกนั้นถูกนายอำเภอยึดรถคาราวานไป ผู้ซื้อต่อนั้นไม่ชำระค่างวดในงวดต่อ ๆ มาให้แก่โจทก์และอายัดเช็คที่ออกให้แก่จำเลยในเงินที่ชำระเบื้องต้น โจทก์ได้ทำการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยในฐานผิดคำรับรอง Edmund Davies J. ตัดสินว่า จำเลยผิดคำรับรองชัดแจ้งว่ารถคาราวานจะอยู่ภายใต้สิทธิที่ไม่ถูกขัดขวาง และผิดคำรับรองโดยปริยายภายใต้ มาตรา 12(2) และ (3) ของ SOGA 1979

*MicroBeads AG v. VinHurst Road Marking Ltd.*⁵² ในคดีนี้เกี่ยวข้องกับ การซื้อขาย

อุปกรณ์สร้างถนนโดยผู้ขายชาวสวิสเซอร์แลนด์ให้แก่ผู้ซื้อชาวอังกฤษ กระบวนการผลิตและการได้รับสิทธิบัตรเป็นสิ่งที่เป็นความลับโดยไม่มีคู่สัญญาใดทราบว่ามีบริษัทอื่นในประเทศอังกฤษได้ขอสิทธิบัตรใน 3 ปีก่อนทำสัญญาและได้กระทำครบเงื่อนไขใน 2 ปีก่อนทำสัญญา การทำครบเงื่อนไขยังไม่ถูกประกาศและไม่เป็นที่สนใจแก่บุคคลภายนอก จนกระทั่งหลายเดือนต่อมาหลังจากอุปกรณ์ดังกล่าวได้ถูกขายและส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ ซึ่งในเวลานั้นบุคคลภายนอกได้รับสิทธิบัตรในสิ่งประดิษฐ์ ไม่เป็นที่สงสัยว่า ผู้ขายได้ทำตามมาตรา 12(1) ซึ่งจะพิจารณาในเวลาทีโอนกรรมสิทธิ์ ซึ่งเกิดขึ้นก่อนการประกาศการทำครบเงื่อนไข ศาลอุทธรณ์ตัดสินว่า ผู้ขายรับภาระของการมีผลย้อนหลังของสิทธิบัตรตามมาตรา 12(2)(b) คำรับรองนั้นประกันถึงการครอบครองอย่างสงบในอนาคตเมื่อบุคคลภายนอกขัดขวางผู้ซื้อจากการใช้สินค้าโดยการดำเนินการทางกฎหมาย

3.3.2 ความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขาย

กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าจะต้องนำความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขายมาประกอบการพิจารณาหน้าที่ของผู้ขายในการทำให้ผู้ซื้อได้รับการครอบครองสินค้าอย่างสงบ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องนำความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขายมาประกอบการพิจารณา กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้ขาย

⁵¹ [1964] 2 All E.R. 732.

⁵² [1975] 1 WLR 218.

ต้องทำให้สินค้าปลอดจากการรบกวนโดยบุคคลภายนอกโดยบุคคลนั้นไม่มีสิทธิตามกฎหมาย หากผู้ขายไม่สามารถทำได้แม้ผู้ขายจะไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการรบกวนการครอบครองนั้น ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบ

3.3.3 เวลาในการทำหน้าที่

สำหรับการพิจารณาถึงเวลาในการทำหน้าที่ตามมาตรา 12(2)(b) นั้นสามารถแบ่งการพิจารณาออกได้เป็น 2 เรื่องคือ เวลาในการเริ่มต้นของหน้าที่และเวลาสิ้นสุดของหน้าที่

ในการเริ่มต้นของหน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อได้รับการครอบครองอย่างสงบนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าผู้ขายจะต้องเริ่มกระทำหน้าที่เมื่อใด แต่จากมาตรา 12(2)(b) สามารถพิจารณาได้ว่าหน้าที่ของผู้ขายเริ่มต้นเมื่อผู้ซื้อได้ครอบครองสินค้าแล้ว ทั้งนี้ การครอบครองที่อยู่ภายใต้มาตรานี้ ไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้ขายได้โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อแล้วหรือไม่

สำหรับเวลาสิ้นสุดของหน้าที่ กฎหมายกำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบในเหตุการณ์ในอนาคตที่เกิดภายหลังจากที่ผู้ซื้อได้รับการครอบครองสินค้าแล้ว แต่ไม่ได้กำหนดว่าหน้าที่ของผู้ขายจะสิ้นสุดลงเมื่อใด แต่ก็มีกรณีที่ความว่า ผู้ขายให้การรับรองการครอบครองของผู้ซื้อตรงเท่าที่ผู้ซื้อยังคงรักษาประโยชน์ในสินค้า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หน้าที่ของผู้ขายจะสิ้นสุดถ้าหากตัวทรัพย์สินนั้นถูกใช้หมดไปหรือผู้ซื้อได้โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซื้อรายต่อไป⁵³

MicroBeads AG v. VinHurst Road Marking Ltd. การใช้ถ้อยคำว่า “การครอบครอง” หมายความว่า บทบัญญัติมีผลเมื่อมีการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ ไม่ว่าจะกรรมสิทธิ์ในสินค้าจะโอนหรือไม่ก็ตาม และจะสิ้นสุดความมีผลถ้าผู้ซื้อได้บริโภคสินค้าหรือได้แยกจากครอบครองในสินค้า ตัวอย่างเช่น การขายและส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อต่อ

3.4 หน้าที่ในการเปิดเผยการรบกวนหรือค่าใช้จ่ายในกรณีผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น

3.4.1 ขอบเขตหน้าที่ของผู้ขาย

ในกรณีที่ผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น ผู้ขายมีหน้าที่ในการแจ้งแก่ผู้ซื้อถึงค่าใช้จ่ายหรือการขัดขวางตามมาตรา 12(4) ที่ว่า “สัญญาในกรณีที่มาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายว่าค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนที่รู้โดยผู้ขายและไม่รู้โดยผู้ซื้อจะได้รับการเปิดเผยต่อผู้ซื้อก่อนเวลาทำสัญญา”

⁵³ Bridge, Michael G, *supra* note 25, p. 407.

เงื่อนไขประการหนึ่งของการเกิดหน้าที่ตามมาตรา 12(4) คือ การซื้อขายต้องมีองค์ประกอบตามมาตรา 12(3) กล่าวคือ ผู้ขายมีเจตนาในการโอนเฉพาะสิทธิที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น โดยการหากเจตนาของผู้ขายนั้นอาจเป็นการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งหรือพิจารณาจากสถานการณ์แวดล้อมก็ได้ ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 12(3) ที่ว่า “อนุमतรานี้จะมีผลบังคับต่อสัญญาซื้อขายในกรณีที่เป็นการประจักษ์จากสัญญาหรือสามารถอนุมานได้จากสภาพแวดล้อมถึงเจตนาว่าผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น”

การหาเจตนาของผู้ขายนั้น หากมีการกำหนดไว้ชัดแจ้งในสัญญาก็จะไม่มีปัญหาที่จะต้องพิจารณา แต่หากจะต้องพิจารณาโดยอนุมานจากสถานการณ์ จะเกิดปัญหาว่าจะพิจารณาโดยอาศัยหลักเกณฑ์ใด ซึ่งในเรื่องนี้เป็นที่ยอมรับว่า ในการที่ศาลจะอาศัยมาตรา 12(4) ได้นั้น จะต้องมีส่วนฐานชัดแจ้งว่าผู้ซื้อรับความเสี่ยงว่าผู้ขายไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของสินค้า

*Warming Used Cars v. Tucker*⁵⁴ นายหน้าขายรถที่ใช่แล้วให้เงินจำนวนหนึ่งแก่ผู้ขายเพื่อให้ได้รับรถมา และหลังจากนั้นได้ทำการติดต่อกับผู้ซื้อซึ่งนายหน้าทราบว่ามีความสนใจในการซื้อรถในรูปแบบนี้ ผู้ซื้อต่อได้ออกเช็คในการชำระราคาโดยให้เป็นเช็คเพื่อประโยชน์ของผู้ขายและยอมให้กำไรในการขายให้แก่ผู้ซื้อ (นายหน้า) โดยตลอดระยะเวลาที่รถยังคงเป็นทรัพย์สินของผู้ขายก่อนที่ผู้ซื้อต่อจะชำระราคาคงถ้วน ต่อมา รถถูกขโมยไป ศาลตัดสินว่า ในสัญญาไม่มีเจตนาในการรับประกันในเรื่องกรรมสิทธิ์ในสถานการณ์ที่รับรู้โดยปริยายว่าผู้ขายอยู่ในสถานะตัวแทนในการซื้อสินค้าจากบุคคลภายนอกเพื่อขายให้แก่ผู้ซื้อ

หากผู้ขายมีเจตนาในการโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น ผู้ขายมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิหรือการขัดขวางที่ผู้ซื้อไม่ทราบให้แก่ผู้ซื้อ ทั้งนี้ ไม่มีการอธิบายว่าสิทธิของบุคคลภายนอกในค่าใช้จ่ายหรือการขัดขวางจะต้องมีอยู่จริงหรือไม่ แต่เห็นว่าการเจตนารมณ์ของमतรานี้คือการแจ้งให้ผู้ซื้อทราบถึงความจริงที่เกี่ยวกับสิทธิในสินค้า ดังนั้น ค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนจะต้องมีอยู่จริงเท่านั้น ผู้ขายจึงจะมีหน้าที่

3.4.2 ความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขาย

หน้าที่ของผู้ขายตามมาตรา 12(4) นั้น มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ขายจะมีหน้าที่แจ้งข้อมูลเฉพาะกรณีผู้ขายทราบถึงข้อมูลนั้น ๆ เท่านั้น ดังนั้น การพิจารณาการทำหน้าที่ของผู้ขายจะต้องนำความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขายมาประกอบด้วย

⁵⁴ [1956] S.A.S.R. 249.

3.4.3 เวลาในการทำหน้าที่

ผู้ขายมีหน้าที่ตามกฎหมายในการแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนให้แก่ผู้ซื้อ ในเวลาก่อนที่จะทำสัญญา ดังนั้น หากผู้ขายทราบข้อมูลภายหลังการทำสัญญาแล้ว ผู้ขายไม่มีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลนั้น ๆ แก่ผู้ซื้ออีก⁵⁵

3.5 หน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อปลอดภัยจากการรบกวนการครอบครองในกรณีผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น

3.5.1 ขอบเขตหน้าที่ของผู้ขาย

กฎหมายอังกฤษกำหนดหน้าที่ให้ผู้ขายซึ่งมีเจตนาโอนเฉพาะสิทธิที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีในการทำให้ผู้ซื้อได้รับความครอบครองอย่างสงบไว้ในมาตรา 12(5) ที่ว่า

“สัญญาในกรณีที่มาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายว่าบุคคลเหล่านี้จะไม่รบกวนการครอบครองอย่างสงบของผู้ซื้อ

(a) ผู้ขาย

(b) บุคคลภายนอก ในกรณีที่คู่สัญญามีเจตนาว่าผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิที่บุคคลภายนอกนั้นจะมี

(c) บุคคลใดที่ให้ผู้ขายหรือบุคคลภายนอกฟ้องคดีหรืออาศัยนามของผู้ขายหรือบุคคลภายนอกฟ้องคดี”

จากมาตราดังกล่าวจะมีหลักการคล้ายกับหน้าที่ของผู้ขายที่กำหนดตามมาตรา 12(2)(b) กล่าวคือ ผู้ขายจะต้องทำให้ไม่มีบุคคลใดมารบกวนผู้ซื้อในการครอบครองสินค้า และหน้าที่ของผู้ขายจะจำกัดเฉพาะกรณีที่บุคคลภายนอกมีสิทธิในการรบกวนการครอบครองของผู้ซื้อจริง ๆ เท่านั้น ไม่ขยายไปถึงการรบกวนการครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 12(5) ได้กำหนดขอบเขตหน้าที่ของผู้ขายไว้โดยผู้ขายไม่จำเป็นต้องมีหน้าที่ทำให้สินค้าปลอดภัยจากการรบกวนการครอบครองโดยทุกคน ผู้ขายมีหน้าที่เพียงแต่ทำให้สินค้าปลอดภัยจากการรบกวนของบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น อันได้แก่

1. ตัวผู้ขายเอง

---

⁵⁵ แต่ทั้งนี้ ผู้ขายอาจจะเกิดความรับผิดชอบจากการไม่ทำหน้าที่ตามมาตรา 12(1) หรือมาตรา 12(2)

2. บุคคลภายนอกที่คู่สัญญาามีเจตนาให้ผู้ขายโอนเฉพาะสิทธิที่บุคคลภายนอกนั้นจะมีขึ้น

3. บุคคลใดที่ให้ผู้ขายหรือบุคคลภายนอกฟ้องคดีหรืออาศัยนามของผู้ขายหรือบุคคลภายนอกฟ้องคดี

3.5.2 ความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขาย

กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ว่าจะต้องนำความรู้ของผู้ขายมาพิจารณาในการทำหน้าที่ของผู้ขายในกรณีนี้หรือไม่ แต่หากพิจารณาถึงบุคคลที่ผู้ขายมีหน้าที่ทำให้ทรัพย์สินปลอดจากการรบกวนการครอบครองแล้ว ในกรณีผู้ขายเองหรือบุคคลภายนอกที่คู่สัญญาามีเจตนาให้ผู้ขายโอนเฉพาะสิทธิที่บุคคลภายนอกนั้นจะมีขึ้นหรือบุคคลที่ฟ้องผ่านหรือภายใต้ผู้ขาย จะเห็นว่าหากพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับผู้ขาย ผู้ขายเองย่อมต้องทราบถึงข้อเท็จจริงที่บุคคลเหล่านี้มีสิทธิในการรบกวนการครอบครองของผู้ซื้ออยู่แล้ว แต่ประเด็นที่เป็นปัญหาคือ กรณีหน้าที่ทำให้ปลอดจากการรบกวนของบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่บุคคลที่ผู้ซื้อได้รับการเปิดเผยถึงค่าใช้จ่ายหรือการขัดขวางหรือที่ผู้ซื้อไม่รู้ก่อนทำสัญญา ในกรณีนี้ เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดว่าผู้ขายจะต้องรู้ข้อเท็จจริงและจากการพิจารณาจากตัวบทบัญญัติแล้วมีลักษณะคล้ายกับมาตรา 12(2)(b) ดังนั้นการทำหน้าที่ของผู้ขายในกรณีนี้จึงไม่ต้องนำความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ขายมาพิจารณา

3.5.3 เวลาในการทำหน้าที่

กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าผู้ขายต้องทำให้ทรัพย์สินที่ซื้อขายปลอดจากการรบกวนการครอบครองตามมาตรา 15(5) เมื่อใด แต่เนื่องจากลักษณะของตัวบทมีความคล้ายคลึงกับมาตรา 12(2)(b) ดังนั้นจึงควรตีความในลักษณะเดียวกันคือ ผู้ขายมีหน้าที่ทำให้ผู้ซื้อปลอดจากการรบกวนการครอบครองอย่างสงบเมื่อผู้ซื้อได้ครอบครองสินค้า และหน้าที่ดังกล่าวจะสิ้นสุดลงเมื่อทรัพย์สินนั้นหมดไปหรือได้โอนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ซื้อรายต่อไปแล้ว

4 ข้อยกเว้นความรับผิด

เมื่อผู้ขายทำผิดข้อตกลงโดยปริยายตามมาตรา 12 แล้ว โดยปกติผู้ขายจะต้องรับผิดต่อผู้ซื้อตามที่กฎหมายกำหนด แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ขายอาจได้รับการยกเว้นความรับผิดได้ โดยการยกเว้นความรับผิดของผู้ขายอาจเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณีคือ

1. การยกเว้นความรับผิดโดยผลของสัญญา
2. การยกเว้นความรับผิดโดยผลของกฎหมาย

4.1 การยกเว้นความรับผิดโดยผลของสัญญา

ผู้ซื้อและผู้ขายอาจทำข้อตกลงยกเว้นความรับผิดของผู้ขายในการทำผิดหน้าที่เกี่ยวกับสิทธิในสินค้าตามมาตรา 12 ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ขายได้รับการยกเว้นความรับผิด แต่อย่างไรก็ตาม ความมีผลของข้อตกลงยกเว้นความรับผิดดังกล่าวจะต้องพิจารณาถึงกฎหมาย 2 ฉบับ คือ Unfair Contract Terms Act 1977 และ Unfair Terms in Consumer Contracts Regulation 1999

4.1.1 Unfair Contract Terms Act 1977

Unfair Contract Terms Act 1977 ผลของข้อจำกัดในการตกลงยกเว้นความรับผิดจะปรากฏอยู่ในมาตรา 6(1) ดังที่ระบุว่า

“(1) ความรับผิดจากการผิดหน้าที่อันเกิดจาก

(a) มาตรา 12 ของ Sale of Goods Act 1979...

ไม่สามารถถูกยกเว้นหรือจำกัดโดยอ้างถึงข้อสัญญาใด ๆ”⁵⁶

ดังนั้นในกรณีที่คู่สัญญา จะไม่สามารถตกลงยกเว้นความรับผิดในมาตรา 12 ของ SOGA 1979 ได้ หากมีข้อตกลงเช่นนั้น ข้อตกลงดังกล่าวจะไม่มีผลใช้บังคับ

แต่อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดนี้จะไม่ใช้กับการค้าระหว่างประเทศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ที่ว่า

“(1) ข้อจำกัดที่เกิดจากพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่บุคคลอาจยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดโดยข้อสัญญา จะไม่มีผลบังคับต่อความรับผิดที่เกิดจากสัญญาที่ระบุไว้ในอนุมาตรา 3

(3) ภายใต้อนุมาตรา 4 สัญญาที่ระบุไว้มีลักษณะดังนี้...

(b) สัญญานั้นทำโดยคู่สัญญาที่มีสถานประกอบธุรกิจ (หรือ ถ้าไม่มี ใช้ถิ่นที่อยู่) อยู่ในรัฐต่างกัน...”⁵⁷

---

⁵⁶ Article 6(1) of Unfair Contract Terms Act 1977 provides:

(1) Liability for breach of the obligations arising from—

(a) section 12 of the Sale of Goods Act 1979(seller's implied undertakings as to title, etc.);

(b) section 8 of the Supply of Goods (Implied Terms) Act 1973 (the corresponding thing in relation to hire-purchase), cannot be excluded or restricted by reference to any contract term.

4.1.2 Unfair Terms in Consumer Contracts Regulation 1999

Unfair Terms in Consumer Contracts Regulation 1999 จะมีผลบังคับในกรณีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บริโภค ซึ่งความหมายของผู้บริโภคจะเป็นไปตามมาตรา 3(1) ที่ว่า “ผู้บริโภค หมายถึงบุคคลธรรมดาซึ่ง ในสัญญาที่ถูกบังคับโดยกฎหมายนี้ ได้กระทำการเพื่อจุดมุ่งหมายนอกเหนือจากทางการค้า การประกอบธุรกิจ หรือความมีวิชาชีพ”⁵⁸

นอกจากมีการกำหนดความหมายของผู้บริโภคแล้ว ยังมีกำหนดความหมายของข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมไว้ในมาตรา 5(1) ที่ว่า “ข้อตกลงในสัญญาที่ไม่ได้ถูกเจรจาเป็นการเฉพาะ

⁵⁷ Article 26 of Unfair Contract Terms Act 1977 provides:

(1) The limits imposed by this Act on the extent to which a person may exclude or restrict liability by reference to a contract term do not apply to liability arising under such a contract as is described in subsection (3) below.

(2) The terms of such a contract are not subject to any requirement of reasonableness under section 3 or 4: and nothing in Part 11 of this Act shall require the incorporation of the terms of such a contract to be fair and reasonable for them to have effect.

(3) Subject to subsection (4), that description of contract is one whose characteristics are the following—

(a) either it is a contract of sale of goods or it is one under or in pursuance of which the possession or ownership of goods passes; and

(b) it is made by parties whose places of business (or, if they have none, habitual residences) are in the territories of different States (the Channel Islands and the Isle of Man being treated for this purpose as different States from the United Kingdom)...”

⁵⁸ Article 3(1) of Unfair Terms in Consumer Contracts Regulation 1999 provides:

"consumer" means any natural person who, in contracts covered by these Regulations, is acting for purposes which are outside his trade, business or profession;...”

จะถูกถือว่าเป็นข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมถ้าหากทำให้เกิดผลที่ไม่เป็นธรรมในสิทธิของคู่สัญญาและ
 หนี้ที่เกิดขึ้นจากสัญญาทำให้ผู้บริโภคเสียหาย โดยขัดแย้งกับเงื่อนไขในความสำเร็จ⁵⁹

ผลของข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรม คือ ข้อตกลงนั้นจะไม่ผูกพันต่อผู้บริโภคแต่ข้อสัญญา
 อื่น ๆ ที่สามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ต้องอาศัยข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมนั้น ยังมีผลใช้บังคับอยู่ ดังที่
 กำหนดในมาตรา 8 ที่ว่า

“(1) ข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมในสัญญาที่ทำกับผู้บริโภคโดยผู้ขายหรือผู้ส่งมอบ จะไม่มี
 ผลผูกพันผู้บริโภค

(2) สัญญาจะมีผลบังคับต่อคู่สัญญาต่อไป ถ้าสามารถมีผลได้โดยไม่มีข้อตกลงที่
 ไม่เป็นธรรม”⁶⁰

4.2 การยกเว้นความรับผิดโดยผลของกฎหมาย

กฎหมายจะให้การยกเว้นความรับผิดของผู้ขายในการทำผิดหน้าที่เกี่ยวกับสิทธิ
 ในสินค้าในกรณีเดียวคือ การที่ผู้ซื้อซื้อข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิทธิในสินค้าในขณะที่ทำสัญญา ทั้งนี้การ
 ยกเว้นความรับผิดเพราะความรู้ข้อเท็จจริงของผู้ซื้อนั้นจะมีอยู่ในหน้าที่ดังต่อไปนี้

---

⁵⁹ Article 5 of Unfair Terms in Consumer Contracts Regulation 1999 provides:

(1) A contractual term which has not been individually negotiated shall be regarded as unfair if, contrary to the requirement of good faith, it causes a significant imbalance in the parties' rights and obligations arising under the contract, to the detriment of the consumer...

⁶⁰ Article 8 of Unfair Terms in Consumer Contracts Regulation 1999 provides:

(1) An unfair term in a contract concluded with a consumer by a seller or supplier shall not be binding on the consumer.

(2) The contract shall continue to bind the parties if it is capable of continuing in existence without the unfair term.

1. หน้าที่ในการทำให้สินค้าปลอดจากค่าใช้จ่าจ่ายหรือการรบกวนดังที่มาตรา 12(2)(a) กำหนดไว้ว่า “สินค้าจะปลอดและยังคงปลอดจนกระทั่งโอนกรรมสิทธิ์ซึ่งค่าใช้จ่าจ่ายหรือการรบกวนที่ไม่เปิดเผยหรือรับรู้โดยผู้ซื้อก่อนทำสัญญา”

2. หน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อได้รับการครอบครองโดยสงบ ดังที่มาตรา 12(2)(b) กำหนดไว้ว่า “ผู้ซื้อจะได้รับการครอบครองสินค้าอย่างสงบยกเว้นจะถูกรบกวนโดยเจ้าของหรือบุคคลที่มีสิทธิในค่าใช้จ่าจ่ายหรือการรบกวนที่ได้เปิดเผยหรือรับรู้”

3. หน้าที่ในการเปิดเผยค่าใช้จ่าจ่ายหรือการรบกวนในกรณีผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ดินหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น ดังที่กำหนดในมาตรา 12(4) ที่ว่า “สัญญาในกรณีที่มาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายว่าค่าใช้จ่าจ่ายหรือการรบกวนที่รู้โดยผู้ขายและไม่รู้โดยผู้ซื้อจะได้รับการเปิดเผยต่อผู้ซื้อก่อนเวลาทำสัญญา” จากมาตรา 12(4) จะเห็นได้ว่าหากผู้ซื้อหรือได้รับการเปิดเผยก่อนทำสัญญาผู้ขาย แม้ไม่ทำการแจ้งก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ

4. หน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อปลอดจากการรบกวนการครอบครองในกรณีผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ดินหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น ดังที่กำหนดในมาตรา 12(5) ที่ว่า

“สัญญาในกรณีที่มาตรา 3 มีผลบังคับ จะมีข้อตกลงโดยปริยายว่าบุคคลเหล่านี้จะไม่รบกวนการครอบครองอย่างสงบของผู้ซื้อ

(a) บุคคลใด ๆ ที่ฟ้องผ่านหรือภายใต้ผู้ขายหรือบุคคลภายนอก นอกเหนือจากเพื่อค่าใช้จ่าจ่ายหรือการรบกวนขัดขวางที่ได้รับการเปิดเผยหรือรับรู้โดยผู้ซื้อก่อนทำสัญญา”

จากมาตรา 12(5)(c) จะเห็นได้ว่าหากผู้ซื้อหรือได้รับการเปิดเผยถึงการอยู่ภายใต้สิทธิในการได้รับค่าใช้จ่าจ่ายหรือขัดขวางของบุคคลภายนอกก่อนจะมีการทำสัญญา หากต่อมาบุคคลภายนอกนั้นเรียกร้องค่าใช้จ่าจ่ายหรือขัดขวางสิทธิต่อผู้ซื้อ ผู้ขายจะไม่ต้องรับผิด

5 การเยียวยากรณีผิดหน้าที่

เมื่อผู้ขายไม่ได้ทำหน้าที่ตามข้อตกลงโดยปริยายที่เกี่ยวกับสิทธิในสินค้า SOGA 1979 ได้กำหนดวิธีการเยียวยาแก่ผู้ซื้อไว้ในแต่ละกรณี ซึ่งสามารถแบ่งการพิจารณาออกได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีหน้าที่ที่เป็น condition และหน้าที่ที่เป็น warranty

5.1 หน้าที่ที่เป็น condition

กฎหมายอังกฤษได้กำหนดให้ข้อตกลงโดยปริยายในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในสินค้าที่เป็น Condition คือข้อตกลงโดยปริยายในการมีสิทธิในการขายสินค้าตามมาตรา 12(1) ดังที่กำหนดใน มาตรา 12(5A) ที่ว่า “สำหรับประเทศอังกฤษ ข้อตกลงโดยปริยายในมาตรา 12(1) ถือเป็น condition”

เนื่องจากข้อตกลงโดยปริยายดังกล่าวเป็น condition จึงส่งผลตามมาตรา 11(3) ที่ว่า “condition ซึ่งหากทำผิดจะให้สิทธิในการเลิกสัญญา” และมาตรา 51 ที่ว่า “ถ้าผู้ขายกระทำความผิดโดยประมาทหรือปฏิเสธที่จะส่งมอบสินค้าแก่ผู้ซื้อ ผู้ซื้อยังสามารถฟ้องร้องผู้ขายเพื่อเรียกค่าเสียหายเพื่อการไม่ส่งมอบ” ซึ่งจาก 2 มาตราดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า หากผู้ขายทำผิดข้อตกลงโดยปริยายในมาตรา 12(1) กฎหมายจะให้การเยียวยาแก่ผู้ซื้อโดยให้สิทธิแก่ผู้ซื้อในการเลิกสัญญาและสามารถเรียกค่าเสียหายเพื่อความเสียหายที่ได้รับจากการผิดสัญญานั้น และนอกจากนี้ หากการผิดหน้าที่นั้นยังรวมถึงความผิดของผู้ขายในการส่งมอบสิทธิในสินค้าที่ซื้อขาย ผู้ซื้อจะมีสิทธิในการได้รับคืนราคาที่ได้ชำระให้แก่ผู้ขาย⁶¹

สำหรับกรณีการทำผิดข้อตกลงโดยปริยายที่เป็น condition มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาในปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

1. การเปลี่ยนสถานะ
2. การยอมรับสินค้าของผู้ซื้อ
3. ผู้ขายได้รับสิทธิในสินค้ามาภายหลัง
4. การทำนิติกรรมโอนสินค้าต่อเนื่อง

5.1.1 กรณีการเปลี่ยนสถานะ

ศาลอังกฤษได้เคยมีคำพิพากษาให้ผู้ผิดสัญญาสามารถอ้างการเปลี่ยนสถานะเพื่อไม่ให้เกิดการเลิกสัญญาได้ โดยในคดี *Lipkin Gorman v. Karpnale Ltd.*⁶² ได้มีการตัดสินว่า “ข้อต่อสู้เพื่อการฟ้องเพื่อการกลับคืนสู่สถานะเดิมนั้น สามารถมีได้ต่อบุคคลที่สถานะได้เปลี่ยนไป และจะเป็นการไม่ยุติธรรมในทุกสถานการณ์ในการเรียกร้องให้เขาต้องคืนสู่สถานะเดิม หรือกลับคืนสถานะเดิมอย่างสมบูรณ์ ...”

⁶¹ Ellinger, Eliahu Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra note* 3, p. 162.

⁶² [1991] 1 W.L.R. 641.

ในการยกข้อต่อสู้ในเรื่องการเปลี่ยนสถานะเพื่อไม่ให้มีการเลิกสัญญา นั้น จำเลยต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนจะได้รับความเสียหายหากมีการเยียวยาแก้ไขก็โดยการให้กลับคืนสู่สถานะเดิมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การกลับคืนสู่สถานะเดิมจะทำให้จำเลยมีสถานะย่ำแย่ลงกว่าการที่ไม่เคยได้รับลามิควรได้นั้นมาก่อน นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดว่าจำเลยที่จะยกข้อต่อสู้จะต้องทำการโดยสุจริตด้วย⁶³ ซึ่งในคดี *Lipkin Gorman v. Karpnale Ltd.* ได้มีการยอมรับด้วยว่า “ข้อต่อสู้ไม่เปิดให้แก่ผู้กระทำผิด โดยการกระทำผิดสามารถรวมถึงการผิดสัญญาโดยผู้รับเงินจากผู้มีสิทธิได้รับชำระคืน ถ้าหากเป็นการผิดสัญญาที่ให้ฐานแก่การเรียกร้องเพื่อกลับสู่สถานะเดิม”

5.1.2 การยอมรับสินค้าของผู้ซื้อ

ตามมาตรา 11(4) กำหนดว่าในกรณีที่มีการทำผิดเงื่อนไขและผู้ซื้อยอมรับสินค้า ผู้ซื้อจะไม่สามารถบอกเลิกสัญญาได้ จะทำได้เพียงแต่เรียกค่าเสียหายเท่านั้น ดังที่บัญญัติว่า “ถ้าสัญญาซื้อขายไม่อาจแบ่งแยกได้และผู้ซื้อยอมรับสินค้าหรือบางส่วนของสินค้า การผิดเงื่อนไขที่ต้องได้รับการปฏิบัติโดยผู้ขายจะสามารถถูกถือเป็นการผิดคำรับรองได้เท่านั้น และจะไม่เป็นฐานในการปฏิเสธสินค้าหรือบอกเลิกสัญญา ยกเว้นจะมีข้อกำหนดโดยชัดแจ้งหรือปรีชาญาณให้มีผลเช่นนั้น”

ในกรณีนี้จึงมีปัญหว่า หากผู้ขายได้ขายสินค้าที่ตนไม่มีสิทธิในการขายและผู้ซื้อได้รับสินค้ามาแล้ว ผู้ซื้ออาจเสียสิทธิในการเลิกสัญญาได้ตามมาตรา 11(4) แต่ในคดี *Rowland v. Divali*⁶⁴ Lord Atkin ได้อธิบายว่า มาตรา 11(4) ไม่มีผลบังคับแก่กรณีนี้ โดยให้เหตุผลว่า “ผู้ขายไม่สามารถขายสินค้าที่ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของตน” แต่คำพิพากษานี้ก็มีการโต้แย้งว่า ไม่มีเหตุผลว่าทำไมผู้ขายไม่สามารถทำสัญญาขายสินค้าที่ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของตน ถ้าหากผู้ซื้อรู้ว่าสินค้านั้นไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของผู้ขาย ซึ่งถือได้ว่าผู้ซื้อยอมรับความเสี่ยงเองตราบเท่าที่ไม่มีความผิดกฎหมายเกิดขึ้นซึ่งหากแนวคิดหลังนี้ถูกต้อง ก็เท่ากับว่าในกรณีที่เหมาะสม มาตรา 11(4) จะมีผลบังคับในการระงับสิทธิของผู้ซื้อในการอาศัยการผิดเงื่อนไขในกรณีนี้ในการเลิกสัญญา⁶⁵

⁶³ Paul Key, “Change of Position”, *The Modern Law Review*, Vol. 58, No. 4.(Jul., 1995),

<<http://links.jstor.org/sici?sici=00267961%28199507%2958%3A4%3C505%3ACOP%3E2.0.CO%3B2-9>>, 14 March 2008.

⁶⁴ [1923] 2 KB 500.

⁶⁵ Fridman, Gerald Henry Louis, *supra note* 43, p.103.

ในปัญหานี้ หากพิจารณาตามขั้นตอนของการฟ้องร้องกรณีผู้ขายไม่มีสิทธิในสินค้าแล้ว ผู้ซื้อจะสามารถรู้ว่าผู้ขายไม่มีสิทธิในการขายสินค้านั้นก่อนหรือหลังจากที่ได้รับมอบสินค้าแล้วก็ได้ ในกรณีที่ผู้ซื้อซื้อก่อนการส่งมอบและยอมรับสินค้านั้น ก็เท่ากับว่าผู้ซื้อยอมรับในความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากสินค้านั้นเอง ผู้ซื้อก็ไม่ควรมีสิทธิในการเลิกสัญญาได้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มาตรา 11(4) มีผลใช้บังคับผู้ซื้อจึงไม่อาจเลิกสัญญาได้ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ซื้อซื้อภายหลังจากการส่งมอบสินค้าแล้ว จะถือว่าผู้ซื้อยอมรับความเสี่ยงอันเกิดขึ้นจากสินค้าไม่ได้ และนอกจากนี้ หากในกรณีนี้ใช้มาตรา 11(4) บังคับได้ จะทำให้การกำหนดให้การผิดข้อตกลงโดยปริยายในกรณีนี้เป็นเงื่อนไขซึ่งส่งผลให้เกิดสิทธิในการเลิกสัญญาได้จะไม่มีประโยชน์ ดังนั้น หากผู้ซื้อซื้อภายหลังจากการส่งมอบสินค้าว่าผู้ขายไม่มีสิทธิในการขาย มาตรา 11(4) ก็ไม่ควรจะมีผลใช้บังคับ

5.1.3 ผู้ขายได้รับสิทธิในสินค้ามาภายหลัง

ในกรณีที่ขณะทำสัญญาซื้อขาย ผู้ขายไม่มีสิทธิในการขายแต่ภายหลังจากทำสัญญาแล้ว ผู้ขายได้กรรมสิทธิ์หรือได้รับสิทธิในการขาย มีแนวคิดแบ่งเป็น 2 แนวคือ แนวคิดที่ว่าผู้ซื้อยังคงมีสิทธิเลิกสัญญา และแนวคิดที่ว่าผู้ซื้อหมดสิทธิเลิกสัญญาแล้ว

สำหรับแนวคิดที่ว่าผู้ซื้อยังคงมีสิทธิเลิกสัญญานั้น ปรากฏในคดี *West (H.W.) Ltd. v. McBlain*⁶⁶ Sheil J. ปฏิเสธเงื่อนไขบังคับก่อนว่าการได้รับมาภายหลังของผู้ขายซึ่งสิทธิในสินค้าจะมีผลต่อการเยียวยาผู้ซื้อ เพราะ “คุณไม่สามารถทำให้กลับคืนชีพในสิ่งที่ไม่เคยมีชีวิต”

สำหรับแนวคิดที่ว่าผู้ซื้อไม่มีสิทธิเลิกสัญญานั้น ปรากฏในคดี *Butterworth v. Kingsway Motor Ltd.*⁶⁷ Pearson J. ตัดสินว่า “จะเป็นการประหลาดถ้าโจทก์สามารถกล่าวได้ว่าการผิดสัญญาตามสัญญาซื้อขาย ถึงแม้ว่านี่คือรถในความครอบครองของตนและตนมีสิทธิที่จะอ้างยันกับบุคคลทั่วโลก”

กฎหมายอังกฤษได้ยอมรับแนวคิดที่ว่าผู้ซื้อไม่มีสิทธิเลือกที่จะเลิกสัญญาหรือเรียกค่าเสียหายได้ หากผู้ขายได้รับสิทธิในการขายสินค้ามาภายหลังซึ่งเป็นการทำให้ผู้ซื้อได้รับการกรรมสิทธิ์ก่อนการฟ้องร้อง⁶⁸

ผู้เขียน มีความเห็นว่าแนวคิดของอังกฤษในเรื่องนี้มีความถูกต้องแล้ว ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

⁶⁶ [1950] N.I. 144.

⁶⁷ [1954] 1 W.L.R. 1286.

⁶⁸ Ellinger, Eliahu Peter, Benjamin, Judah Philip, Miller, Christopher J. *supra* note 3, p. 166.

1. ในเรื่องการเลิกสัญญา ผู้เขียนเห็นว่า การให้สิทธิในการเลิกสัญญาโดยฝ่ายเดียว ด้วยผลของกฎหมายนั้น จะต้องเกิดจากเหตุผลที่ว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดการเลิกสัญญานั้นก่อให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงจนไม่สมควรให้ฝ่ายหนึ่งต้องทนรับความเสียหายนั้นต่อไป ในกรณีนี้ หากพิจารณาเฉพาะเรื่องการที่ผู้ชายไม่มีสิทธิขายแต่ภายหลังได้รับสิทธิมานั้น ในเวลาที่ผู้ซื้อบอกเลิกสัญญา หากเป็นเวลาก่อนที่ผู้ชายได้รับสิทธิมาแล้วนั้น ผู้ซื้อย่อมได้รับความเสียหายเพราะเกิดความไม่แน่นอนในสิทธิของตน แต่หากเป็นการบอกเลิกสัญญาภายหลังจากที่ผู้ชายได้รับสิทธิในการขายสินค้ามาแล้วในเวลาที่บอกเลิกสัญญา ผู้ซื้อไม่มีความเสียหายหรือเสี่ยงที่จะเสียหายแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ซื้อจึงไม่สมควรมีสิทธิเลิกสัญญาในกรณีนี้

2. ในเรื่องการเรียกค่าเสียหาย การเรียกค่าเสียหายนั้นจะทำได้ต่อเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น ซึ่งเช่นเดียวกับเหตุผลในเรื่องการเลิกสัญญา กล่าวคือ ผู้ชายหากขายสินค้าให้แก่ผู้ซื้อแล้วต่อมาได้รับสิทธิในการขาย ผู้ซื้อย่อมไม่มีความเสียหายใด ๆ ในเวลาที่เรียกค่าเสียหาย ดังนั้นผู้ซื้อจึงไม่สมควรที่จะมีสิทธิเรียกค่าเสียหาย

5.1.4 การทำนิติกรรมโอนสินค้าต่อเนื่อง

ในบางกรณีสินค้าอาจถูกขายหลายทอดโดยผิดมาตรา 12(1) ก่อนที่จะถูกติดตามคืนโดยเจ้าของที่แท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ซื้อสินค้าในทอดต่าง ๆ สามารถเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่ย้ายสินค้าให้ตนได้ แต่หากในสถานการณ์ที่ผู้ชายรายแรกทำการโดยไม่สุจริต เช่น เป็นผู้ขโมยทรัพย์สินนั้นมาและไม่สามารถติดตามหาตัวได้ ผู้ซื้อสินค้าจากบุคคลนั้นโดยสุจริตจะต้องรับบาปเคราะห์แต่เพียงผู้เดียว เพราะไม่สามารถเรียกร้องจากผู้ที่ย้ายสินค้าให้ตนได้ ในกรณีเช่นนี้จึงก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ซื้อสินค้าโดยสุจริตนั้น

เพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมในสถานการณ์ดังกล่าวได้มีการอธิบายไว้ในคดี *Butterworth v. Kingsway Motor Ltd.* โดยคดีนี้ รถคันหนึ่งถูกขายตามสัญญาเช่าซื้อโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยผู้เช่าซื้อให้แก่นายหน้าค้ารถเป็นเงิน 1,000 ปอนด์ นายหน้านั้นได้ขายรถต่อในราคา 1,015 ปอนด์ให้กับบุคคลที่ 3 ซึ่งได้ขายรถต่อไปในราคา 1,030 ปอนด์ ให้แก่จำเลยผู้ชาย ซึ่งสุดท้ายขายรถดังกล่าวเป็นเงิน 1,275 ปอนด์ ให้แก่โจทก์ ทั้งนี้การซื้อขายรถในแต่ละครั้งทำต่อเนื่องกันโดยใช้เวลาห่างกันไม่มากนัก หลังจากโจทก์ได้ใช้และได้รับประโยชน์จากรถเป็นเวลา 10 เดือนครึ่ง ก็ได้รับจดหมายจากบริษัทไฟแนนซ์เจ้าของรถเพื่อเรียกคืนการครอบครองรถ แต่ได้ให้ทางเลือกในการชำระหนี้ราคาเช่าซื้อของผู้เช่าซื้อเป็นเงิน 175 ปอนด์ และเก็บรถไว้ได้ โจทก์ได้เขียนจดหมายแจ้งจำเลยผู้ชายในการเลือกที่จะเลิกสัญญาและเรียกร้องราคารถคืน

สัปดาห์ต่อมา โจทก์ได้รับแจ้งจากบริษัทไฟแนนซ์ว่าผู้เช่าซื้อได้ชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว และบริษัทจะปล่อยรถคืนนั้น อย่างไรก็ตาม โจทก์ก็ยังคงเรียกร้องจำเลยในการคืนราคารถและขอคำแนะนำในการสละรถซึ่งจำเลยไม่ได้กระทำตามให้

ในเวลาที่โจทก์เลิกสัญญาหนี้ ราคารถลดต่ำลงเป็น 800 ปอนด์และลดลงเป็น 450 ปอนด์ในเวลาที่ทำการยื่นฟ้อง ทั้งนี้ ในเวลาดังกล่าวจำเลยได้ทำการฟ้องเรียกค่าเสียหายจากบุคคลที่ 3 และบุคคลที่ 3 ได้ทำการเรียกค่าเสียหายจากนายหน้าซึ่งได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้เช่าซื้อ

ในการพิจารณาค่าเสียหาย Pearson J. แบ่งการพิจารณาเป็น 2 กรณีคือ หากผู้เช่าซื้อคาดหมายได้อย่างสมควรว่า นายหน้าค้ารถจะทำการขายรถต่อไป นายหน้ามีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้เช่าซื้อในจำนวนที่ตนได้ชำระไปแล้วหรือได้รับผิดต่อบุคคลที่ 3 แต่หากไม่สามารถคาดหมายได้อย่างสมควรถึงการขายรถต่อไป ให้ใช้จำนวนที่น้อยกว่าเมื่อเทียบระหว่างราคาซื้อขายที่นายหน้าได้ชำระให้แก่ผู้เช่าซื้อและราคาที่นายหน้าได้จ่ายหรือต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อต่อลบด้วยกำไรจากการขายต่อนั้น

5.2 หน้าที่ที่เป็น warranty

กฎหมายอังกฤษได้กำหนดให้หน้าที่ของผู้ขายในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิในสินค้าในบางกรณีเป็น warranty ซึ่งจะส่งผลแตกต่างจาก condition กล่าวคือ จะให้สิทธิแก่ผู้ซื้อในการเรียกค่าเสียหายจากการทำผิดหน้าที่ของผู้ขายเท่านั้น ไม่สามารถเลิกสัญญาฝ่ายเดียวได้ดังที่กำหนดในมาตรา 11(3) ที่ว่า "... warranty ซึ่งการผิดคำรับรองจะให้สิทธิในการเรียกค่าเสียหาย แต่ไม่มีสิทธิในการปฏิเสธสินค้าและบอกเลิกสัญญา..."

สำหรับหน้าที่ของผู้ขายที่กฎหมายกำหนดว่าเป็น warranty นั้นได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 12(5A) ที่ว่า "... และข้อตกลงโดยปริยายตามอนุมาตรา (2) (4) และ (5) เป็น warranty" ซึ่งจากมาตรานี้สามารถสรุปได้ว่าหน้าที่ของผู้ขายที่เป็น warranty ได้แก่

1. หน้าที่ในการทำให้สินค้าปลอดจากค่าใช้จ่ายหรือการรบกวน ตามมาตรา 12(2)(a)
2. หน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อได้รับการครอบครองสินค้าอย่างสงบตามมาตรา 12(2)(b)
3. หน้าที่ในการเปิดเผยค่าใช้จ่ายหรือการรบกวนในกรณีผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น ตามมาตรา 12(4)

4. หน้าที่ในการทำให้ผู้ซื้อปลอดจากการรบกวนการครอบครองในกรณีผู้ขายจะโอนเฉพาะสิทธิในสินค้าที่ตนหรือบุคคลภายนอกจะมีขึ้น ตามมาตรา 12(5)

6 อายุความ

SOGA 1979 ไม่ได้กำหนดอายุความไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องการผิดข้อตกลงโดยปริยายในเรื่องสิทธิในสินค้า จึงต้องใช้อายุความทั่วไปที่กำหนดไว้ใน Limitation Act 1980 มาตรา 5 ที่ว่า “การฟ้องที่มีฐานบนสัญญาปกติ จะไม่สามารถทำได้ภายในระยะเวลา 6 ปีนับจากวันที่เหตุในการฟ้องร้องเกิดขึ้น”⁶⁹

ดังนั้น การฟ้องในคดีที่เกี่ยวกับการผิดข้อตกลงโดยปริยายในเรื่องสิทธิในสินค้า จึงมีอายุความ 6 ปี หากเกินระยะเวลาดังกล่าวผู้ซื้อจะไม่สามารถฟ้องร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบได้ ตัวอย่างเช่น นายดำขายสินค้าให้แก่ นายแดง โดยขณะที่ทำสัญญานายดำไม่มีสิทธิในการขายสินค้า สัญญาซื้อขายทำในวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2550 ต่อมาวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2559 นายแดงพบว่านายดำไม่มีสิทธิในการขายสินค้า เช่นนี้เหตุในการฟ้องร้องเกิดขึ้นเกินกว่า 6 ปีแล้ว นายแดงจึงไม่สามารถฟ้องร้องนายดำได้เพราะคดีขาดอายุความ

---

⁶⁹ Article 5 of Limitation Act 1980 provides:

An action founded on simple contract shall not be brought after the expiration of six years from the date on which the cause of action accrued.